

Univerzita Karlova
Filozofická fakulta
Ústav románských studií

Bakalářská práce

Nicole Rážová

**Identita maghrebských autorů žijících ve Francii
a jejich tamní recepce**

The identity of the Maghrebian authors based in France
and their local reception

Poděkování

Děkuji Mgr. Míle Janišové za veškeré rady, připomínky, ochotu a čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat svým přátelům a rodině, především tátovi, který mi do psaní dodával sílu a byl pro mě velkou inspirací.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 1. května 2022

Nicole Rážová

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá analýzou tvorby a recepce dvou autorek s maghrebskými kořeny žijících ve Francii, Leïly Slimani a Faïzy Guène. Práce je rozdělena na dvě části. První, teoretická část, se věnuje představení obou spisovatelek a jejich tvorby, teorii literárního pole francouzského literárního vědce a sociologa Pierra Bourdieua a vlivu sociálního prostředí na identitu. Práce se následně zabývá propojením osobní i národní identity s jazykem a zmíněné problematice v kontextu frankofonie. Dále práce komentuje specifika francouzského literárního pole. Druhá, empirická část, je zaměřena na detailní analýzu recepce jednotlivých knih Leïly Slimani a Faïzy Guène a jejím cílem je ověřit hypotézu stanovenou v úvodní kapitole, a to, že problematická identita způsobuje problémy v literárním poli. Tato analýza je prováděna pomocí námi vytvořeného korpusu mediálních textů a audiovizuální i rozhlasových rozhovorů a je doplněna syntézou získaných informací.

Abstract

This bachelor thesis analyses the work and reception of two authors with Maghrebian roots living in France, Leïla Slimani and Faïza Guène. The thesis is divided into two parts. The first, the theoretical part, introduces the two writers and their work, the theory of the literary field by the French literary scholar and sociologist Pierre Bourdieu, and the influence of the social environment on identity. The thesis then examines the link between personal and national identity and language and the aforementioned issues in the context of Francophonie. Furthermore, the thesis comments on the specificities of the French literary field. The second part, the empirical part, focuses on a detailed analysis of the reception of each of Leïla Slimani and Faïza Guène's books and aims to test the hypothesis set out in the introduction that problematic identity causes problems in the literary field. This analysis is carried out using the corpus of media texts and audiovisual and radio interviews we have created and is complemented by a synthesis of the information obtained.

Klíčová slova: maghrebská literatura, literatura psaná imigranty, současná francouzská literatura, littérature beur, banlieue, identita, recepce, Leïla Slimani, Faïza Guène

Keywords: Maghrebian literature, literature written by immigrants, contemporary French literature, littérature beur, banlieue, identity, reception, Leïla Slimani, Faïza Guène

Obsah

1.	ÚVOD	7
2.	TEORETICKÁ ČÁST.....	9
2.1.	LEÏLA SLIMANI	9
2.2.	FAÏZA GUÈNE.....	11
2.2.1.	Littérature beur	12
2.3.	TEORIE LITERÁRNÍHO POLE.....	13
2.4.	VLIV SOCIÁLNÍHO PROSTŘEDÍ A JAZYKA NA IDENTITU	16
2.4.1.	Osobní identita a jazyk	16
2.4.2.	Národní identita	17
2.4.3.	Rozpolcenost migrantů z kolonizovaných oblastí žijících ve Francii.....	19
2.5.	SPECIFIKA FRANCOUZSKÉHO LITERÁRNÍHO POLE	21
3.	EMPIRICKÁ ČÁST.....	24
3.1.	METODOLOGIE.....	24
3.2.	LEÏLA SLIMANI	25
3.2.1.	Dans le jardin de l'ogre.....	25
3.2.2.	Chanson douce.....	26
3.2.3.	Sexe et mensonges a Paroles d'honneur	29
3.2.4.	Le pays des autres	30
3.3.	FAÏZA GUÈNE.....	32
3.3.1.	Kiffe kiffe demain.....	32
3.3.2.	Du rêve pour les oufs	34
3.3.3.	Les Gens du Balto.....	36
3.3.4.	Un homme, ça ne pleure pas	37
3.3.5.	Millénium blues	39
3.3.6.	La Discretion	39
3.4.	SYNTÉZA.....	40
4.	ZÁVĚR.....	43
5.	RÉSUMÉ.....	45
6.	POUŽITÁ LITERATURA	48

1. Úvod

Francie patří bezpochyby mezi země s velice rozmanitou kulturní scénou, a to ať už se jedná o divadlo, hudbu, film nebo literaturu. Ve všech těchto odvětvích nalezneme tvůrce nejrůznějších etnik či menšin, pozorujeme ovšem rozdíly mezi tím, jak jsou tito tvůrci v jednotlivých polích kulturní produkce přijímáni. Naše práce se zaměří na pole literární, konkrétně na dvě autorky maghrebského původu pocházející z různých sociálních zázemí a na jejich recepci ve Francii, kde žijí. Domníváme se, že odlišná recepce těchto autorek pramení především ze zmíněného rozdílu v sociálním zázemí obou spisovatelek, které silně formovalo jejich identitu. Naše práce si klade za cíl ověřit hypotézu, že problematická identita následně způsobuje problémy v literárním poli, neboť se domníváme, že sociální prostředí má velký vliv na vytváření identity, literární tvorbu jako takovou a zároveň na samotnou recepci těchto autorů.

Práce je rozdělena na teoretickou a empirickou část. V teoretické části nejprve představíme obě autorky, Leïlu Slimani a Faïzu Guène. Následně se budeme věnovat teorii polí významného francouzského literárního teoretika a sociologa Pierra Bourdieua, konkrétně teorii literárního pole, jelikož tento koncept pole představuje klíčovou metodologii pro naši práci. Poté se zaměříme na vliv sociálního prostředí a jazyka na identitu. Důležitou částí naší práce pro její zasazení do jazykově-historického kontextu budou kapitoly pracující s pojmy osobní či národní identity a jejich souvislost s jazykem. S tímto tématem souvisí i rozpolcenost migrantů z kolonizovaných oblastí žijících ve Francii. V poslední části práce si představíme specifika francouzského literárního pole a tím si otevřeme cestu k podrobné analýze recepce obou autorek.

Empirická část bude, jak již bylo řečeno výše, věnována analýze recepce děl Leïly Slimani a Faïzy Guène. Aby bylo dosaženo objektivních výsledků, bude práce vycházet z námi vytvořeného korpusu mediálních textů a audiovizuálních i rozhlasových rozhovorů. Na tomto korpusu, pokrývajícím období téměř dvaceti let, budeme zkoumat reakce médií po vydání jednotlivých knih obou autorek a jejich postupnou proměnu. Práce se bude nejprve věnovat analýze recepce Leïly

Slimani a poté přistoupí k analýze recepcce Faïzy Guène. Následně budeme výsledky obou analýz konfrontovat, což nám umožní ověřit námi stanovenou hypotézu.

2. Teoretická část

2.1. Leïla Slimani

Francouzsko-marocká novinářka a spisovatelka Leïla Slimani se narodila v Rabatu 3. října 1981. Jejím otcem byl marocký vysoce postavený bankovní úředník Othman Slimani. Matka marocko-alsaského původu, Béatrice-Najat Dhobb Slimani, se stala významnou marockou ORL lékařkou. Leïla Slimani byla společně se svými dvěma sestrami vychovávána v lásce k Francii a k francouzštině, což potvrdilo i její studium na francouzském gymnáziu *Lycée français Descartes* v Rabatu, kde v roce 1999 odmaturovala. Následně se natrvalo přestěhovala do Francie a pokračovala v dalších studiích na *Institut d'études politiques de Paris* se zaměřením především na politologii a média. Zároveň byla v letech 2008–2012 součástí redakce časopisu *Jeune Afrique*.

V roce 2013 se po opětovném odmítnutí jejího prvního rukopisu rozhodla absolvovat stáž u francouzského spisovatele Jean-Marie Laclavetina, na což navázal v roce 2014 její první román *Dans le jardin de l'ogre*.¹ Tato kniha, zabývající se ženskou sexuální závislostí, se umístila v užších nominacích francouzského literárního ocenění prix de Flore 2014 a získala marockou literární cenu La Mamounia 2015. Další román, *Chanson douce*,² přinesl Leïle Slimani nevídaný úspěch. Tento příběh vraždící chůvy inspirovaný skutečnými událostmi byl oceněn prestižním francouzským oceněním prix Goncourt 2016 a v témže roce se dočkal více než 500 000 prodaných výtisků. Román získal několik dalších ocenění a byl také přeložen do přibližně čtyřiceti jazyků. Deník *New York Times* ho po anglickém vydání dokonce zařadil mezi deset nejlepších knih roku 2018.

¹ SLIMANI, Leïla. 2014. *Dans le jardin de l'ogre*. Paris: Gallimard, 2014. ISBN 2070146235. (SLIMANI, Leïla. 2018. *V lidožroutově zahradě*. Přel. Sára Vybíralová. Praha: Argo, 2018. ISBN 978-80-275-2382-1)

² SLIMANI, Leïla. 2016. *Chanson douce*. Paris: Gallimard, 2016. ISBN 9782072764929. (SLIMANI, Leïla. 2018. *Něžná píseň*. Přel. Sára Vybíralová. Praha: Argo, 2017. ISBN 978-80-257-2142-1)

Roku 2016 přidala ke svým dílům i další krátkou knihu s názvem *Le diable est dans les détails*,³ která obsahuje šest krátkých textů, jež publikovala pro týdeník *Le 1*. Leïla Slimani, nacházející inspiraci ve Virginii Woolfové nebo Simone Veil, jíž později věnuje i celou jednu knihu,⁴ se ve svých dílech zabývá především ženami, jejich důstojností a postavením ve společnosti. Její tvorba, otevírající některá do té doby tabuizovaná, intimní témata obsahuje také eseje a reportážní pojednání *Sexe et mensonges*,⁵ jež se skládá z jednotlivých svědectví marockých žen týkajících se sexuality a tajemství s ní spojených. Toto pojednání později vyšlo i ve formě komiksu s názvem *Paroles d'honneur*, doplněné ilustracemi Laetitie Coryn.⁶

V posledních letech se Leïla Slimani začala věnovat i dalším tématům. Roku 2020 vydala první část románové trilogie s názvem *Le pays des autres*,⁷ ve které se poprvé vrací ke svým maghrebským kořenům. Jejími posledními publikovanými knihami v době vzniku naší práce jsou autobiografická reflexe *Le parfum des fleurs la nuit*⁸ a pokračování románové trilogie *Regardez-nous danser*.⁹

Leïla Slimani je zároveň aktivní novinářkou a veřejně angažovanou osobou, která se často vyjadřuje k aktuálním tématům, například k problémům LGBT komunity a žen v Maroku nebo k hnutí Me Too. Dále se pohybuje v politické sféře a od roku 2017 zastává místo „takzvané velvyslankyně“ francouzského prezidenta Emmanuela Macrona v radě Mezinárodní organizace Frankofonie (OIF).

³ SLIMANI, Leïla. 2016. *Le diable est dans les détails*. La Tour-d'Aigues: Éditions de l'Aube, 2016. ISBN 2815921442.

⁴ SLIMANI, Leïla. 2017. *Simon Veil, mon héroïne*. La Tour-d'Aigues: Éditions de l'Aube, 2017. ISBN 2815926638.

⁵ SLIMANI, Leïla. 2017. *Sexe et mensonges*. Paris: Les Arènes, 2017. ISBN 2352045681.

⁶ SLIMANI, Leïla; CORYN, Laetitia. 2017. *Paroles d'honneur*. Paris: Les Arènes. ISBN 2352046548. (SLIMANI, Leïla; CORYN, Laetitia. 2017. *Sex a lži*. Přel. Sára Vybíralová. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-257-2738-6.)

⁷ SLIMANI, Leïla. 2021. *Le pays des autres*. Paris: Gallimard, 2021. ISBN 2072923476.

(SLIMANI, Leïla. 2021. *Země těch druhých*. Přel. Danuše Navrátilová. Praha: Argo, 2021. ISBN 978-80-257-3498-8.)

⁸ SLIMANI, Leïla. 2021. *Le parfum des fleurs la nuit*. Paris: Éditions Stock, 2021. ISBN 2234088305.)

⁹ SLIMANI, Leïla, 2022. *Regardez-nous danser*. Paris: Gallimard, 2022. ISBN 9782072972553.

2.2. Faïza Guène

Faïza Guène, narozená 7. června 1985, pochází z Bobigny nacházejícího se v severovýchodní oblasti města Paříž v departmentu Seine-Saint-Denis. Tyto okrajové, předměstské oblasti velkých měst francouzština nazývá *banlieue* a jsou typicky místy, kde žijí sociálně vyloučení obyvatelé. Výjimkou není ani Faïza Guène, dcera alžírských imigrantů.

Již ve svých třinácti letech se začala Faïza Guène velmi zajímat o literaturu a navštěvovat seminář tvůrčího psaní, kde se věnovala mimo jiné i tvorbě scénářů ke krátkometrážním snímkům, které sama natáčela. Jako autorka se proslavila v pouhých devatenácti letech vydáním románu *Kiffe kiffe demain*,¹⁰ jenž se dočkal celosvětového úspěchu. Humorné knihy o každodenních radostech i strastech dívky dospívající na předměstí se prodalo přes 400 000 výtisků a byla přeložena do šestadvaceti jazyků.

Na velký úspěch *Kiffe kiffe demain* Guène navázala v roce 2006 vydáním druhého románu *Du rêve pour les oufs*,¹¹ dalším příběhem o mladé ženě z prostředí banlieue. Následujícími romány, *Les gens du Balto*,¹² popisující s humorem realitu návštěvníků kavárny Balto nacházející se ve městě na vlakové trati cestou do Paříže, *Un homme, ça ne pleure pas*,¹³ román o rodině s alžírskými kořeny žijící v jihofrancouzském městě Nice, nebo *Millénium blues*,¹⁴ odkrývající přechod od devadesátých let po současnost očima mladé Zouzou, Guène i nadále potvrzovala svůj literární talent. Její poslední román, *La Discretion*,¹⁵ se věnuje osudu rodiny původem z Alžírsko, která přijíždí do Francie.

¹⁰ GUÈNE, Faïza. 2004. *Kiffe kiffe demain*. Paris: Hachette Livre, 2004. ISBN 2012357067.

¹¹ GUÈNE, Faïza. 2006. *Du rêve pour les oufs*. Paris: Hachette Livre, 2006. ISBN 2012372368.

¹² GUÈNE, Faïza. 2008. *Les gens du Balto*. Paris: Hachette Livre, 2008. ISBN 2012374050.

¹³ GUÈNE, Faïza. 2014. *Un homme ça ne pleure pas*. Paris: Éditions Fayard, 2014. ISBN 2213655146.

¹⁴ GUÈNE, Faïza. 2018. *Millénium blues*. Paris: Éditions Fayard, 2018. ISBN 2213681244.

¹⁵ GUÈNE, Faïza. 2020. *La Discretion*. Paris: Plon, 2020. ISBN 225928244X.

2.2.1. Littérature beur

Dílo Faïzy Guène můžeme zařadit do tzv. *littérature beur*. Tento termín se používá k označení tvorby autorů z druhé generace imigrantů ze severní Afriky, přichozích na francouzské území. Samotný neologismus, „beur“, pochází z obrácení vyslovovaných slabik¹⁶ ve slově „arabe“¹⁷. Toto označení se poprvé objevilo v osmdesátých letech a vešlo ve známost roku 1983 během „Pochodu za rovnost a proti rasismu“¹⁸ z Marseille do Paříže, jenž byl levicovým deníkem *Libération* nazván „Marche des Beurs“. Pochod, kterého se zúčastnilo přes sto tisíc lidí a jehož organizátoři se dokonce potkali s prezidentem Françoisem Mitterandem, byl zlomovým okamžikem pro imigranty žijící ve Francii. Následně se termín „beur“ začal objevovat pravidelně, zapsal se do slovníků a bylo dokonce vytvořeno i *Radio beur*.

Pro „beur“ kulturu je typická rozpolcenost, které se budeme věnovat v kapitole s názvem *Rozpolcenost migrantů z kolonizovaných oblastí žijících ve Francii*, jež plyne z konfrontace rodinného a francouzského prostředí.

Na „beur“ předměstích se začala utvářet živá kulturní scéna, ať už se jednalo o oblast hudby, divadla, literatury nebo filmu. Některým umělcům, obzvláště hercům nebo zpěvákům, se podařilo zaujmout širší publikum a proniknout i na hlavní francouzskou scénu. V oblasti literatury byla ovšem situace složitější a pro autory bylo mnohem náročnější zbavit se štitku „littérature beur“, jíž se začalo později říkat „littérature de banlieue“. Tento typ literatury totiž nezapadá do tradičního dělení francouzské a frankofonní literatury, ale tvoří novou, svébytnou kategorii literatury arabských imigrantů píšících francouzsky. Mnohým autorům se tento stín podařilo překročit,¹⁹ většina z nich, mezi které patří i Faïza Guène, byla nucena podstoupit dlouhou cestu k plnohodnotnému uznání literárních kvalit svých děl francouzskou kritikou. Zajímavý je v tomto kontextu i rozpor, jenž vznikl mezi pochybným přijetím díla Faïzy Guène francouzskou kritikou a její velkou oblibou u čtenářů. Jejím knihám se totiž, zejména v prvních

¹⁶ Jedná se o typ francouzského argotu, tzv. verlanu, jehož užívání spočívá v inverzi slabik jednotlivých slov.

¹⁷ V překladu arabský.

¹⁸ Marche pour l'égalité et contre racisme.

¹⁹ Jako příklad můžeme jmenovat autory jako Farida Belghoul, Azouz Begag nebo Ramdane Issaad.

deseti letech tvorby, nedostávalo chvály ze strany francouzských novinářů a literárních kritiků, zatímco mezi čtenáři byly tyto romány velmi úspěšné. Přístup kritiky k tvorbě Faïzy Guène práce podrobně rozebere v empirické části.

2.3. Teorie literárního pole

Otázka, zda je autorova biografie důležitá pro jeho tvorbu, je ve francouzské literární vědě přítomná již velmi dlouho. V devatenáctém století se jí zabýval významný francouzský kritik Charles-Augustin Sainte-Beuve, podle něhož bylo k úplnému a správnému pochopení díla zapotřebí dokonale znát autora a jeho život. Stejný přístup zastával i další francouzský literární kritik, Gustave Lanson, který se též domníval, že autorova biografie je zásadní pro vnímání jeho díla, jelikož právě dílo je víc než jen výsledek autorovy představivosti, ale jedná se o propojení tlaků a myšlení společnosti s autorovými vlastními myšlenkami. Tyto přístupy byly mnohými kritizovány, uvažování o dané problematice se rychle proměňovalo a situace ve Francii postupně gradovala až do šedesátých let, kdy Roland Barthes publikoval svoji esej *Smrt autora*. V té se zaměřuje na důležitost čtenáře během interpretace díla a vyslovuje myšlenku, že autor je pouze výtvořem společnosti a nemá tedy smysl věnovat se jeho osobě a biografii.

Jedním z dalších vědců, věnujících se důležitosti biografie a sociálního zázemí, byl francouzský sociolog a antropolog dvacátého století Pierre Bourdieu, jenž do literární vědy přispěl vytvořením teorie polí. Pro tuto teorii je zásadní myšlenka specializace společnosti a „rozpadu“ sociálního prostoru do vzájemně (semi)autonomních polí (Šebek, 2019, s. 24). Ačkoli je pro naši práci důležité především pole literární, pro jeho pochopení je nutné zasadit ho do kontextu celé této teorie. Důležitost Bourdieuovy práce spočívá hlavně v celistvosti a promyšlenosti tohoto systému, díky němuž se jedná o jednu z nejdůležitějších sociologických teorií 20. století.

Podle Bourdieua je společenský prostor organizován do sociálních polí se specifickou strukturou, logikou jednání jejich aktérů a vztahem k jiným polím a k poli moci, jež představuje jakési metapole (Šebek, 2019, s. 21). V každém sociálním poli, které se řídí vlastními pravidly, se pohybují aktéři, jejichž jednání

je předurčeno habitem, jenž představuje souhrn trvalých dispozic, které získali v průběhu života. Motivací je poté kapitál, jež se jednotliví aktéři nebo skupiny snaží maximalizovat. To jsou tedy tři základní koncepty, na nichž Pierre Bourdieu staví svou teorii a jež si v následujících odstavcích velmi stručně přiblížíme.

Prvním konceptem, kterému se budeme věnovat, je koncept pole. Jak bylo již řečeno výše, Bourdieu rozděluje sociální svět do vnitřně strukturovaných sociálních polí. Jedná se o pole různého typu, například pole politické, ekonomické nebo kulturní. Literární pole, podstatné pro naši práci, je konkrétním případem sociálního pole a specifičtěji polem kulturní produkce (Šebek, 2019, s.25). Podle Bourdieua se literární pole ve Francii ustanovilo v osmdesátých letech 19. století, což dokazuje ve své knize *Pravidla umění*, jež se Teorii pole zevrubně věnuje, na Flaubertově románu *Citová výchova*. Specifičnost literárního pole je daná jeho inverzní logikou, která spočívá v protikladu ekonomického a uměleckého: jedná se o opozici symbolického a ekonomického kapitálu, jež jsou představeny „čistou“ a „masovou“ tvorbou (Šebek, 2019, s. 27). Ústřední roli v literárním poli zastává autor, jenž zaujímá prostřednictvím textů konkrétní pozice v prostoru vymezeném polem. Mezi autorem, polem a dílem tedy probíhají neustálé mediace (Šebek, 2019, s. 27), z čehož vyplývá, že dílo, stejně tak jako autora, musíme vždy vnímat v souladu s literárním polem, jež umožňuje zasazení díla do sociálního a kulturního kontextu jeho vzniku.

Druhým základním konceptem je habitus. Habitus můžeme označit jako charakteristiku každého jedince, jako trvalé dispozice aktérů, jež získali v průběhu své historie a jako princip, jenž jim umožňuje generovat strategii, díky níž se vypořádávají s nepředvídatelnými a stále se proměňujícími situacemi (Bourdieu, 1997 cit. podle Šebek, 2019, s. 29). Jedná se stručně řečeno o sklony, které aktéry vedou k určité percepci, chování nebo myšlení. Habitus se formuje socializací, není tedy vrozený, ačkoli je tak aktéry vnímán, jelikož je velkým způsobem naturalizován (Hanuš, 2015). Zároveň je habitus úzce spojený se sociálním původem jedince, neboť příslušníci dané společenské vrstvy, společenské třídy, mají dispozice shodné (Hanuš, 2015). To je další z důvodů, proč je podle Bourdieua důležité znát autorovo rodinné a sociální zázemí.

Třetí koncept Bourdieovy teorie představuje kapitál. Ten neoznačuje pouze kapitál ekonomický, ale Bourdieu tak chápe cokoli, co může být v poli kumulováno, ať už se jedná o finance, vzdělání, znalosti apod. Jedná se tedy především o kapitál ekonomický (materiální), kulturní (umělecké předměty, ale i vzdělání nebo kompetence), sociální (například síť kontaktů, její pevnost a kvalita) a symbolický (například úcta nebo moc) (Hanuš, 2015).

Pierre Bourdieu tedy patří mezi literární vědce, kteří označovali biografii, konkrétněji sociální zázemí autora, za nepostradatelný prvek při zkoumání jednotlivých děl. I z toho důvodu je jeho teorie stěžejní pro naši práci, jejíž hypotéza je založena na sociální nerovnosti mezi dvěma autorkami, neboť Bourdieova teorie nám pomáhá umístit je do společenského prostoru v rámci literárního pole. Ačkoli se obě nacházejí v totožném poli, jejich pozice nejsou stejné, což je dáno především jejich rozdílnými habitusy, které plynou z odlišných společenských tříd, z nichž pocházejí.

Faïza Guène, původem z imigrantského prostředí banlieue, je příslušnicí jiné společenské třídy než Leïla Slimani, jež vystudovala prestižní pařížský *Institut d'études politiques* a jejíž rodina se v Maroku řadila mezi vysoce postavenou společnost. Toto zázemí, formující osobní identitu obou autorek, zároveň oběma předurčilo jejich habitusy a velmi ovlivnilo nejen jejich tvorbu, ale i recepci v literárním poli. Aktéři v tomto poli totiž nejsou pouze samotní autoři, ale také nakladatelé, čtenáři, knihkupci, kritici a další osoby vstupující vzájemných kontaktů.

Důležitým faktorem v rámci literárního pole je také jeho vztah k poli mocenskému. Mocenské pole je zvláštní výsek společenského prostoru, který se ustavil v procesu autonomizace jednotlivých sociálních polí. Jedná se o aktéry, kteří v jednotlivých sociálních polích zaujímají vládnoucí pozice (Růžička a Vašát, 2011). Mocenské pole se tedy objevuje napříč ostatními sociálními poli a ovlivňuje tak i pole literární. Konkrétně se jedná o skutečnost, že spisovatelé s rodinným zázemím v centrální pozici mocenského pole (synové lékařů či příslušníků „intelektuálních“ profesí) jsou vybaveni stejně tak kapitálem ekonomickým jako kulturním a podle všeho mají sklon zaujmout obdobnou pozici v poli literárním

(Bourdieu, 2010, s. 120). Tento teoretický popis vzájemného kontaktu mezi literárním a mocenským polem lze prakticky dokázat na příkladu Leïly Slimani, která pochází z centrální pozice mocenského pole a zaujímá ji i v poli literárním. Tato pozice následně silně ovlivňuje její recepci v rámci pole, čemuž se budeme dále věnovat v kapitole zkoumající specifika francouzského literárního pole. Naopak složitá sociální pozice Faïzy Guène má velký vliv na její pozici v literárním poli a tedy i na její recepci. Vlivu sociálního zázemí na postavení Leïly Slimani a Faïzy Guène v literárním poli se budeme podrobněji věnovat v empirické části naší práce.

2.4. Vliv sociálního prostředí a jazyka na identitu

Akademický slovník cizích slov definuje identitu jako konkrétní, celistvou, ničím nezaměnitelnou podstatu, kterou se od sebe liší jednotlivá lidská individua (Buchtelová et al., 2005, s. 335). Tato podstata určuje nejen to, kým jsme, ale silně ovlivňuje i veškeré naše jednání a mezilidské vztahy. V naší práci se zaměříme především na zkoumání identity z hlediska jejího propojení se sociálním prostředím, ze kterého autor pochází, a v té souvislosti i s jazykem, v němž je vychováván.

2.4.1. Osobní identita a jazyk

Lidská identita má dva základní aspekty. Prvním z nich je jméno, jež odlišuje člověka od ostatních, a druhým je hlubší, neoddělitelná součást našeho „já“, pro niž nemáme přesné pojmenování a již mnozí nazývají „duše“ nebo „vnitřní já“ (Joseph, 2004, s. 1). Problematikou propojení identity s jazykem se v průběhu historie zabývala řada vědců. Někteří z nich považují tyto dvě entity za neoddělitelné, například Wilhelm von Humboldt byl toho názoru, že typologie jednotlivých jazyků silně ovlivňuje intelektuální vývoj člověka (Joseph, 2004, s. 45), jiní naopak mezi identitou a jazykem vykreslují pouze minimální spojení, jak dokazuje například Ferdinand de Saussure ve své teorii o arbitrární povaze jazyka.

Obecně můžeme poznamenat, že všechny jazyky mají dvě funkce: jsou nástroji komunikace a zároveň nositeli kultury. Tyto dvě složky jsou propojené, neboť

komunikace mezi lidmi je také základnou kultury a způsobem jejího rozvíjení (Abdel-Malek et al., 2011, s. 236-237). Jasným příkladem mohou být tradice a příběhy, které se předávají z generace na generaci v orální podobě. Tato funkce jazyka je ale dvojznačná, protože můžeme argumentovat tím, že jazyk sám o sobě není nositelem kultury, jelikož samotná znalost jazyka nám nepředává kulturní dědictví. Výuka cizího jazyka bez kulturního kontextu umožňuje jeho uživateli téměř výhradně funkci komunikační. Je ovšem pravda, že děti se učí pojmenovávat věci kolem sebe a ukládají si je do paměti v určitém jazyce, tudíž by se dalo říct, že tento jazyk z velké části utváří jejich identitu. Nejen díky tomuto faktu považuje J. E. Joseph (2004, s. 12) identitu za lingvistický fenomén a je toho názoru, že jazyk a identita jsou dvě neoddělitelné entity (Joseph, 2004, s. 13).

2.4.2. Národní identita

Zrod konceptu národní identity lze pozorovat už ve starozákonní knize Genesis. Lid, mluvící jedním jazykem, se rozhodl vystavět Babylonskou věž ke svojí slávě, ale Bůh jim jazyky spletl, aby si navzájem nerozuměli, čímž se vytvořily první národy. Odlišný jazyk tvořil od nepaměti neviditelné hranice mezi lidmi, které byly mnohdy nepřekonatelnější než všechny přírodní nástrahy. Národní identita je ovšem poměrně nejasný pojem, jelikož ve svém etymologickém smyslu by se jednalo pouze o osoby narozené v daném místě, což samozřejmě neplatí v případech kolonialismu nebo imigrace. To nás přivádí zpět k Francii.

Francie byla v minulosti koloniální velmocí a jedním z hlavních kolonizačních nástrojů se stal společný jazyk, jenž byl domorodým obyvatelům vnucen. Právě z toho důvodu v kolonizovaných oblastech vznikaly francouzské školy, jejichž cílem bylo vychovávat budoucí generace schopné podílet se na administrativě země a komunikovat s kolonizátory. Násilím vnucený jazyk slibující prosperitu působil četné spory, neboť se jednalo o další prostředek, který stavěl domorodou kulturu a obyvatelstvo nejen do podřadného postavení, ale na téměř zvířecí úroveň.

Naše práce se věnuje autorkám s kořeny v Maghrebu, konkrétně v Alžírsku a Maroku. V této oblasti v průběhu historie docházelo ke kontaktu mnohých jazyků a kultur, ať už se jednalo o latinu, berberštinu nebo různé druhy arabštiny.

Francouzština byla tedy dalším velkým jazykem, jenž se na tomto území začal v období kolonizace objevovat. Jak už jsme zmínili výše, jazyk velkým způsobem napomáhá tvorbě identity jedince a díky němu můžeme verbalizovat naše myšlenky. U domorodých osob tedy docházelo k zásadnímu rozkolu, neboť byli postaveni před minimálně čtyři jazyky. Berberština a arabština sloužily ke komunikaci v soukromí a lidé v nich měli slovní zásobu spojenou s domovem, tradicemi nebo například s rodinou. Dalším jazykem byl jazyk kolonizátora, jenž byl veřejného charakteru, používal se ve škole, později v práci a ve veškeré administrativní komunikaci. Jazykem se tedy odlišovaly prostory, ve kterých se kolonizovaný pohyboval, ale postupně se jím začalo rozdělovat i jeho chování.

Jedním z vědců zabývajících se identitou kolonizovaného člověka, byl martinický spisovatel a filozof Édouard Glissant. Kreolizace světa, spočívající v neustálém střetu kultur, podle něho vede k vytvoření nové identity, jež není založena na kořenech a tradicích, ale právě na mezilidském a mezikulturním kontaktu. Na základě této myšlenky se identita neustále vyvíjí a člověk nemůže být pochopen bez znalosti kontextu zkušeností, které v průběhu života získal.

Nejprve je nutné definovat termín „kreolizace“. E. Glissant ho chápe jako kontakt více kultur nebo alespoň kontakt několika prvků odlišných kultur, jehož výsledkem je nová, naprosto nepředvídatelná skutečnost (Glissant, 1997 cit. podle Murdoch, 2012, s. 19). Kreolizace je jedním ze základů Glissantova konceptu, jenž představil v eseji z roku 1990 s názvem *Poétique de la Relation*²⁰. V tomto konceptu vztahu neboli *relation*, existuje termín rhizomatické identity, jež nemá žádnou pevně danou základní strukturu a vyvíjí se pouze ve vztahu k druhým. Jedná se tedy o opak identity, jež vyrůstá pouze z jednoho kořenu. Tato botanická metafora oddenků a kořenů velmi dobře pomáhá pochopit specifika Glissantova uvažování. V mezilidských vztazích jde tedy především o koexistenci neboli partnerství, jež stojí ve středu Glissantovy poetiky, a díky němuž je možný vzájemný dialog mezi kulturami (Chevrier et al., 1999, s. 250).

²⁰ V překladu: Poetika vztahu.

Dalším významným termínem, který představil E. Glissant, a jenž je důležitý pro naši práci, je *opacité*²¹. *Opacité*, pocházející z latinského slova *opacitas*²², je koncept přiznávající každému člověku právo uchovat kolem sebe neprůhledné šero chránící jeho psycho-kulturní hodnoty. Jde o aktivní formu rezistence vůči vnějším vlivům cizí kultury (Murdoch, 2012, s. 22). Díky této rezistenci člověk nemůže být vlastněn a přetvořen k jinému obrazu (Chevrier, 1999, s. 248).

Ačkoli by se mohlo zdát, že si termíny *relation* a *opacité* odporují, jedná se pouze o dvě fáze procesu, jež jsou na sobě ve skutečnosti vzájemně závislé. *Opacité* je specifickou vlastností všech kultur, které mohou díky *relation* naleznout cestu k vzájemnému vztahu.

2.4.3. Rozpolcenost migrantů z kolonizovaných oblastí žijících ve Francii

Přestože se všechny výše zmíněné teoretické přístupy týkaly osob zasažených kolonizací, můžeme je aplikovat nejen na ně, ale i na ty, které se rozhodnou emigrovat za lepším životem do Francie, a stejně tak i na potomky těchto emigrantů. Nyní se zaměříme konkrétně na dvě námi zkoumané autorky.

Leïla Slimani se narodila v Rabatu, a i přes život v Maroku byla vychovávána ve francouzštině, jež pro ni byla jazykem domácího i školního prostředí. Ačkoli arabsky mluví, její osobní identitu utvářela z velké části právě francouzština, neboť pocházela z vysoce postavené rodiny s francouzskými kořeny. Později vystudovala prestižní vysokou školu ve Francii a okamžitě se úspěšně začlenila do tamního prostředí, což dokazuje například fakt, že se stala veřejně angažovanou osobou po boku prezidenta E. Macrona. I přesto se Leïla Slimani potýkala s rozdílnými názory ostatních na její vlastní identitu, při kterých ji bylo vnučováno, že není dostatečně Francouzka, ale že současně není ani dostatečně Maročanka, jak práce později ukáže v empirické části. Později se autorka proti těmto tvrzením ohrazovala slovy, že ona jediná má právo definovat svou vlastní identitu: sama se cítí být stoprocentní Francouzku i Maročankou. Zároveň doplňuje, že během psaní odhazuje veškerý kontext a je pouze autorkou (Leïla Slimani sur les Césars, 2020).

²¹ V překladu: neprůhlednost, nejasnost.

²² V překladu: hustý stín, šero.

Leïla Slimani tedy vyrůstala od útlého věku v těsném kontaktu s marockou i francouzskou kulturou, čímž se vytvářela její rhizomatická identita. Díky konceptu *opacité* byla schopná uchránit si své osobní psycho-kulturní hodnoty před úsilím ji zařadit, nebo spíše vyřadit z nějaké kategorie. Jedná se tedy o příklad, kde koncepty *opacité* a *relation* fungují v praxi.

Faïza Guène pochází z druhé generace imigrantů, kteří se usadili ve Francii, narodila se na francouzském území a chodila do tamních škol. Jako většina dětí imigrantů se potýkala se skutečností, že v domácím prostředí se mluvilo arabsko-francouzsky, jelikož rodiče, jež se usadili ve Francii až v dospělém věku, místní jazyk téměř nikdy zcela neovládli, a navíc ani nebyli schopni se ho systematicky učít z důvodu analfabetismu.

Proto byla Faïza Guène, stejně tak jako většina dalších dětí pocházejících z imigrantských rodin, v neustálém, každodenním kontaktu se dvěma kulturami. Nepřetržitý kulturní střet vedl k mnohým problémům, ať už se jednalo o tradice, náboženství nebo společenské postavení žen a mužů. U těchto dětí tedy docházelo k rozpolcenosti mezi dvěma společnostmi, což mělo zásadní vliv na vytváření jejich identity, jež probíhalo v důsledku silné kreolizace kultur velmi netradičně.

V tomto kontextu je nutné vrátit se k propojení identity a jazyka. Děti imigrantů, mezi které mimo jiné patří Faïza Guène, se narodily ve Francii, byly proto francouzskými občany a chodily do francouzských škol. Mezi časté mýlky patří, že byly tyto děti bilingvní. Tato informace není pravdivá, protože navzdory částečné domácí komunikaci v arabštině byl tento jazyk rodičů pro děti a dospívající jazykem sekundárním. Naopak, pro začlenění se do francouzské společnosti bylo pro tyto děti, neustále migrující mezi dvěma kulturami, nutné mluvit co nejlépe jejím jazykem, díky čemuž francouzština převážila. Arabština samozřejmě do každodenní komunikace pronikala a mísila se s francouzštinou, což vedlo ke vzniku mnohých lingvisticky zajímavých variant, jako například specifického argotu, slovních hříček, zkratek, vulgarismů nebo verlanu, ale její znalost nebyla na takové úrovni, abychom děti mohli nazývat bilingvními. I z toho důvodu je Galaï (2005, s. 133) nazývá semi-lingvními.

Na základě přiblížení situace dětí imigrantů žijících ve Francii je patrné, že i zde fungují koncepty *relation* a *opacité*. Navzdory tomu, že se nenacházíme v koloniích, děti imigrantů se na území Francie nalézají v obdobné situaci, neboť se jejich identita rhizomaticky formuje v silně kreolizovaném prostředí, v němž je zapotřebí nalézt rovnováhu mezi dvěma odlišnými světy.

2.5. Specifika francouzského literárního pole

Při pohledu na francouzské literární pole si můžeme povšimnout několika zajímavostí. V první řadě zde dochází k rozlišení dvou základních proudů: literatura francouzská a literatura frankofonní. Francouzská literatura je tvořena Francouzi na území metropolitní Francie, oproti tomu literatura frankofonní vzniká často na jiném frankofonním území, například v bývalých koloniích. Mnohdy je ovšem i frankofonní literatura psána na území metropolitní Francie, jedná se tedy spíše o skutečnost, že jejími autory jsou spisovatelé, kteří pocházejí z odlišných kulturních zázemí, kvůli kterým jejich knihy psané ve francouzštině Francouzi z mnoha důvodů nezařazují mezi plnohodnotnou francouzskou literaturu. Proti tomuto dělení můžeme namítnout, že je ve skutečnosti uměle vytvořené, a v současném světě, s postupující globalizací a volným pohybem osob, zcela zbytečné a přežitě.

Mezi francouzskou a frankofonní literaturou zeje propast, jež odděluje tu „lepší“ a „pravou“ literaturu od té „druhé“, frankofonní. Tuto propast se ovšem některým spisovatelům podařilo překročit. Z těchto autorů můžeme jmenovat například autora jménem Tahar Ben Jelloun, který po studiích v Maroku emigroval do Francie, za svou knihu *Posvátná noc* získal roku 1987 prestižní ocenění Prix Goncourt a o téměř dvacet let později se stal sám jedním z porotců této významné literární ceny. V podobné situaci se nachází i Leïla Slimani, jež po dokončení lycea emigrovala do Francie, je bezvýhradně řazena mezi francouzské autory (s pouhým přihlédnutím k jejím marockým kořenům) a taktéž získala prestižní Prix Goncourt. Neměli bychom opomenout ani spisovatele, kteří nepocházeli z oblastí francouzských kolonií, ale přesto byli zařazeni do kánonu francouzské literatury, ať už se jedná o autory jako Eugène Ionesco, Samuel Beckett nebo například Milan

Kundera, který dokonce získal čestné místo v edici Plejáda nakladatelství Gallimard.

Na fakt, že problematika francouzské a frankofonní literatury vytváří stále nové debaty poukazuje i manifest *Pour une littérature-monde en français*, který se objevil 15. března 2007 ve francouzském deníku *Le Monde*. Tento manifest brání koncept takzvané *littérature-monde* a stojí proti vydělení frankofonních spisovatelů jako autorů literatury, jež je pouze jakousi exotickou variantou té „pravé“, francouzské literatury. Pod tento manifest se podepsalo mnoho autorů, mezi nimiž byli také například Édouard Glissant nebo Tahar Ben Jelloun.

Po stručném přiblížení kontextu, ve kterém vzniká literatura psaná ve francouzštině se nabízí otázka, kam zařadit literaturu psanou dětmi imigrantů, kteří se narodili na území Francie, tzv. *littérature beur* nebo *littérature de banlieue*, o níž jsme se zmiňovali v kapitole o Faïze Guène. Tato literární produkce totiž, jak už bylo řečeno dříve, nezapadá ani do kategorie francouzské, ani do kategorie frankofonní literatury. Alec G. Hargreaves ve své knize *Immigration and identity in beur fiction* představuje tři hlavní myšlenkové proudy týkající se píšících potomků maghrebských imigrantů, které v této oblasti pozorujeme: jeden řadí tyto autory k národním kulturám, z nichž původně pocházejí, druhý je vnímá zcela francouzsky a dle třetího tvoří samostatnou kategorii (Hargreaves, 1997, s. 168). Hargreaves je ovšem s jistotou označuje za autory postkoloniální v tom smyslu, že se jedná o autory s kořeny v bývalých francouzských koloniích, kteří stále bojují s důsledky dekolonizace (Hargreaves, 1997, s.171). Autoři tvořící součást *littérature beur* se postupem času začali proti tomuto označení vymezovat: slovo „beur“, jež je mělo zprvu ochránit před stigmatizujícím označením „arabe“, se stalo jen dalším jménem pro nové „ghetto“, ve kterém byli tito autoři uvězněni (Hargreaves, 1997, s.173). Kromě rozdělení literatury psané francouzsky na frankofonní a francouzskou tedy pozorujeme i další kategorii, a to literaturu psanou druhou generací imigrantů na území metropolitní Francie.

Rádi bychom se ještě krátce vrátili k rozdílu mezi autory, kteří se narodili v oblastech bývalých kolonií, emigrovali do Francie a stali se úspěšnými, například Tahar Ben Jelloun nebo Leïla Slimani, a autory, kteří mají kořeny v bývalých

koloniích, ale narodili se ve Francii a nedosáhli ani zdaleka takové popularity, ani se nepřiblížili francouzskému literárnímu kánonu, jako například Faïza Guène. Tento rozdíl pravděpodobně plyne ze sociální nerovnosti mezi těmito autory. Tahar Ben Jelloun a Leïla Slimani, ovšem stejně jako Salman Rushdie, pokud pohlédneme za obzor literatury psané francouzsky, patří mezi autory pocházející z vysoce postavených rodin, z elitního prostředí, které je poté uznáno právě elitním prostředím v dané zemi, ať už se jedná o Francii nebo Anglii (Hargreaves, 1997, s.171). Můžeme podotknout, že ve francouzském prostředí se nejedná pouze o autory z oblasti Maghrebu, neboť výše zmíněné platí například i pro laureáta prix Goncourt 2021 Mohameda Mbougara Sarra původem ze Senegalu.

Na druhé straně stojí autoři *littérature beur*, jež pocházejí z velmi skromných podmínek v dolní části společenského žebříčku a kteří se snaží o ukotvení svojí pozice v rámci francouzské společnosti a kultury (Hargreaves, 1997, s.171). A tak francouzské publikum, i přes velkou tradici přijímání cizích autorů, není schopné zařadit *littérature beur* do svého literárního kánonu, a to ať už z důvodů sociálních, jež jsme zmínili výše, historických, neboť dekolonizace zanechává i dnes jizvy ve francouzské společnosti, literárních, protože je těmto autorům často vyčítána přílišná autobiografičnost a malá sofistikace, nebo pouze z důvodu jistého francouzského literárního snobismu, jenž souvisí s velkou národní hrdostí. Tento snobismus je bezpochyby také spojený s prestiží francouzské literatury, díky které se Francie často prezentuje jako „země literatury“ (Moura, 2019, s.15).

3. Empirická část

3.1. Metodologie

Empirická část naší práce se zaměřuje na autorky zmíněné v teoretické části práce, Leïlu Slimani a Faïzu Guène, konkrétně na jejich recepci francouzským publikem. Cílem empirické části práce je ověřit hypotézu stanovenou v úvodní kapitole, a to, že problematická identita autorů způsobuje problémy v literárním poli. Abychom dosáhli objektivních závěrů, vytvořili jsme korpus mediálních textů a rozhovorů (jak audiovizuálních, tak rozhlasových), jež vznikaly po vydání zásadních románů obou autorek. U Leïly Slimani se jedná o pět knih, u Faïzy Guène o šest, přičemž naše práce postupuje od nejstarších knih k nejnovějším. Korpus s nímž pracujeme obsahuje mediální texty a audiovizuální i rozhlasové rozhovory, které byly uveřejněny v časovém rozmezí od vydání určité knihy (v několika málo případech se jedná o texty uveřejněné těsně před vydáním knihy) do pěti měsíců po její publikaci. Nejčastěji se ovšem jedná o texty a rozhovory zveřejněné v následujících dvou měsících. Toto časové rozmezí jsme zvolili z toho důvodu, že v něm vzniká největší množství textů a rozhovorů s relevantním obsahem pro naši práci.

Samozřejmě musí naše práce brát v potaz různá úskalí týkající se výběru právě těchto dvou autorek. První z nich je fakt, že mají obě velmi odlišné vstupní podmínky, o nichž už jsme se zmiňovali v teoretické části práce. Faïza Guène, autorka pocházející z banlieue, zde stojí proti Leïle Slimani, úspěšné imigrantce studující na *Institut d'études politiques de Paris*. Dalším úskalím je skutečnost, že spisovatelky, ačkoli jsou téměř stejně staré, začaly tvořit v jiném období, a tak v roce, kdy Leïla Slimani vydávala svou první knihu, publikovala Faïza Guène už knihu čtvrtou. Tento rozdíl má zajisté také vliv na recepci daných knih, který bohužel naše práce nemůže zcela uchopit, neboť mezi lety 2004 a 2014 celosvětově docházelo k prudkému vývoji ve vnímání menšin a k jejich přijímání či začleňování do společnosti.

V analyzovaném korpusu se věnujeme především tomu, jakým způsobem jsou autorky představovány, jaký důraz je kladen na jejich rodinné zázemí nebo sociální

prostředí, v němž se pohybují, popřípadě jak se samy vyjadřují k otázce vlastní identity. Práce se bude nejprve zaměřovat na tvorbu Leïly Slimani a poté na tvorbu Faïzy Guène. Toto pořadí jsme zvolili především proto, abychom mohli lépe zdůraznit kontrast, který mezi oběma spisovatelkami panuje. Následně přistoupíme k syntéze obou částí.

3.2. Leïla Slimani

3.2.1. Dans le jardin de l'ogre

Jak bylo již řečeno v teoretické části práce, svůj první román s názvem *Dans le jardin de l'ogre* napsala Leïla Slimani ve třiatřiceti letech na území metropolitní Francie. V té době byla jako autorka ve Francii v podstatě neznámá, své texty publikovala pouze v časopise *Jeune Afrique* a její první rukopis byl dokonce opakovaně odmítnut. Ve francouzském literárním poli se tedy v roce 2014 objevuje spisovatelka, která pochází z Maroka, má za sebou studia na prestižním *Institut d'études politiques de Paris* a její první román se věnuje originální, ač lehce kontroverzní tematice ženské sexuální závislosti.

Román *Dans le jardin de l'ogre* vyšel 28. srpna 2014. Již 30. září 2014 se objevila pochvalná recenze na literární webových stránkách *BibliObs*²³ (Leménager, 2014) v níž je hrdinka románu Adèle Robinson přirovnávána k paní Bovaryové nebo k Catherine M.²⁴ V článku autor také vyzdvihuje literární um Leïly Slimani, který nazývá stylistickou inteligencí. Recenze je doplněna o malý medailonek, v němž je spisovatelka stručně představena jako novinářka narozená v Rabatu. Text zároveň doplňuje, že se kniha nachází na seznamu užších nominací francouzského literárního ocenění *prix de Flore*.

Další lichotivá recenze byla zveřejněna na stránkách francouzského týdeníku *L'Express* 9. října 2014 (Liger, 2014). Tento text se vůbec nevěnuje biografii Leïly

²³ Literární sekce známého francouzského zpravodajského týdeníku *L'Obs*, dříve *Le Nouvel Observateur*.

²⁴ *La vie sexuelle de Catherine M.* je román z roku 2001 francouzské spisovatelky Catherine Millet. Jedná se o autobiografický popis mnohých sexuálních zkušeností a zážitků. Kniha byla přeložena do 44 jazyků, v celém světě se prodalo přes dva a půl milionu výtisků a jednalo se o jeden z nejvýraznějších literárních úspěchů roku 2001 ve Francii.

Slimani, pouze k ní odkazuje jako ke spisovatelce. Dále se zaměřuje jen na knihu, jejíž stránky podle recenzenta ukazují nepopiratelnou literární sílu.

První román Leïly Slimani byl tedy velmi dobře přijatý, ačkoli se jednalo o ne zcela jednoduché a poměrně kontroverzní téma. Zároveň byla ve francouzském literárním poli velice dobře přijata i sama Leïla Slimani, která se zařadila vedle ostatních francouzských autorů. Ani jeden z článků se vyloženě nevěnoval jejímu původu.

Naše práce by neměla opomenout ani první pozvání Leïly Slimani do literárního pořadu Françoise Busnela *La Grande Librairie*, jenž se od roku 2008 objevuje každý týden na obrazovkách televizní stanice *France 5*. Hosty tohoto živě přenášeného devadesátiminutového pořadu bývají úspěšní autoři, ať už se jedná o autory francouzského a frankofonního původu (např. Michel Butor, Patrick Modiano, Annie Ernaux a další) nebo o autory zahraniční (např. Ian McEwan nebo Světlana Alexijevičová). Právě z toho důvodu představuje *La Grande Librairie* jeden z nejprestižnějších francouzských literárních mediálních kanálů a pro spisovatele je ctí být jeho součástí.

3.2.2. Chanson douce

O dva roky později publikovala Leïla Slimani svůj druhý román, *Chanson douce*, který můžeme označit za přelom v její tvorbě. Kniha, jež se dostala na pulty knihkupectví 18. srpna 2016, již v ten samý den zaznamenala první pochvalnou recenzi (Ettahadi, 2016) v literárním internetovém časopisu *ActuaLitté*, podle níž je Leïla Slimani vynikající autorkou, jež dokáže skvěle popsat vnitřní demony člověka a jejíž styl je vytříbený jako tóny harfy. Následující recenze (Bloch-Lainé, 2016) v deníku *Libération*, ze dne 2. září 2016, román oceňuje a porovnává ho s první knihou.

Důležitým okamžikem, jenž umožnil Leïle Slimani více proniknout mezi francouzské čtenáře a do obecného povědomí, bylo zajisté i další pozvání do literárního pořadu Françoise Busnela *La Grande Librairie* (La Grande Librairie, 2016a), kde Leïla Slimani v září 2016 debatovala o své knize po boku Salmana

Rushdieho a dalších osobností. François Busnel v úvodu pořadu zdůrazňuje autorčin původ, ale především proto, že se vrací k její první knize, *Dans le jardin de l'ogre*, a k její recepci marockými čtenáři. Od rychlé úvodní otázky se ovšem moderátor záhy přesune k novému románu, *Chanson douce*, k jeho zápletce, formě a autorským postupům.

Jeden z prvních a ojedinělých rozhovorů týkajících se nejen literatury, ale také původu Leïly Slimani byl publikován 15. září 2016 v kulturní rubrice francouzského týdeníku *Le Point* (Pujas, 2016a). Leïla Slimani je zde představena jako francouzsko-marocká autorka, a kromě otázek týkajících se nového románu je dotázána i na své dětství a dospívání v Maroku. Další otázky se zaměřují na tamní recepci románu *Dans le jardin de l'ogre*, který získal marockou literární cenu Mamounia, otevřený popis ženské sexuality a vztah Leïly Slimani k Maroku. Autorka se zde také vyjadřuje k obtížné pozici, do níž se dostává kvůli svému původu. Konkrétněji se zmiňuje o faktu, že autorů z Maghrebu se novináři často ptají na vyjádření týkající se Blízkého východu nebo islámu, i když se jejich tvorba těmto oblastem vůbec nevěnuje. Zároveň popisuje šok po zjištění, že některá knihkupectví její první román zařadila do sekce Maghreb-Blízký východ pouze na základě jejího jména.

Během září a října 2016 zaznamenala kniha *Chanson douce* několik dalších pochvalných recenzí. První z nich, s datem 27. září 2016, která se objevila v týdeníku *L'Express* (Lenartowicz, 2016), přirovnává Leïlu Slimani k Delphine de Vigan nebo Lauře Kasischke, řadí román mezi nejlepší knihy roku a nešetří komplimenty týkajícími se autorského stylu. Další pochvalná recenze deklarující talent autorky *Chanson douce* vyšla také 27. září na webové stránce *BibliObs* (Leménager, 2016). Medailonek Leïly Slimani se od první knihy rozrostl o nominace na literární ocenění a recenze se věnuje literární tvorbě této spisovatelky narozené v Rabatu. Mezi pochvalné kritiky můžeme zařadit i rozhovor Leïly Slimani v pořadu *À l'affiche* na *France 24* z října 2016 (Prix Goncourt, 2016). Moderátorka v něm Leïlu Slimani označuje za zručnou autorku, jež novou knihou potvrzuje svůj jedinečný styl. Nezmiňuje se ani slovem o jejím původu.

Přelomovým momentem v literární kariéře Leïly Slimani byl zcela jistě 3. listopad roku 2016. Právě v ten den kniha *Chanson douce* získala prestižní ocenění prix Goncourt a její autorka se stala středem zájmu francouzské literární scény. Již 3. listopadu se na internetu objevuje mnoho článků a recenzí. Francouzský televizní kanál *TF1* (Hoballah, 2016) v první řadě poukazuje na fakt, že se jedná o mladou, pětatřicetiletou a francouzskému publiku už poměrně známou ženu. Její původ je shrnutý do tří slov: narozena v Maroku. Dále se text orientuje na studium na předních školách, literární práci a samozřejmě se zabývá knihou *Chanson douce* jako takovou.

Další reakce se objevila téhož dne na webových stránkách kulturního týdeníku *Télérama* (Jeanticou, 2016). Leïla Slimani je zde prezentována jako francouzsko-marocká spisovatelka, článek se na její původ jinak nezaměřuje, cituje ovšem Tahara Ben Jellouna, jenž získal prix Goncourt v roce 1987, který se s radostí vyjádřil o faktu, že prix Goncourt byla udělena již druhému marockému spisovateli v průběhu třiceti let. Zároveň vyzdvihl tvorbu Leïly Slimani a poznamenal, že nenapsala román, jaký bychom čekali od maghrebské ženy, to znamená román o postavení žen, kuskusu a folklóru. Kromě těchto odkazů k maghrebskému původu autorky se článek věnuje především faktu, že se jedná o teprve druhý román, který navíc napsala žena – mezi laureáty prix Goncourt je totiž ženské pohlaví zastoupeno minimálně.

Článek oznamující laureáta prix Goncourt v kulturní rubrice webové stránky *Le Monde* (Loret, 2016), rovněž z 3. listopadu 2016, zdůrazňuje, že autorce je pouze 35 let a prošla prestižním vzděláním na *Institut d'études politiques*. To je vše, co se týká její biografie, dále se text zaměřuje pouze na literární tvorbu. Podobnými slovy se v článku ze stejného dne vyjadřuje i časopis *Le Point* (Pujas, 2016b), jenž Leïlu Slimani představuje pouze jako mladou, pětatřicetiletou spisovatelku, která získává prix Goncourt za svůj druhý román.

Rozhovor na rozhlasové stanici *France Culture* z 4. listopadu 2016 (*Quel prix donner à la littérature?*, 2016), v němž je Leïla Slimani po boku předsedy Académie de Goncourt, se věnuje pouze literárnímu ocenění a knize jako takové. Další, krátký článek, zveřejněný 10. listopadu 2016 v literárním internetovém časopisu

ActuaLitté (Sepausy, 2016), informuje čtenáře o oficiální gratulaci marockého krále Muhammada VI. Leïle Slimani, kterou zařazuje mezi marockou komunitu žijící v zahraničí, jež dosahuje díky svým schopnostem mnohých úspěchů v různých oblastech. V tomto kontextu je ke zprávě připojen krátký odstavec prezentující ve třech větách život Leïly Slimani, především její rodinné zázemí, emigraci do Paříže, studia a literární dílo.

Část práce týkající se nejúspěšnějšího románu Leïly Slimani zakončíme její další účastí v literárním pořadu *La Grande Librairie* po obdržení prix Goncourt (La Grande Librairie, 2016b). François Busnel ji zde přivítá jako korunovanou hrdinku, zdůrazňuje její mladý věk a chválí knihu *Chanson douce*. Mezi hlavní témata rozhovoru patří výběr protagonistek obou románů Leïly Slimani. O původu nebo životě samotné autorky se rozhovor nezmiňuje.

3.2.3. Sexe et mensonges a Paroles d'honneur

Po roce 2016 bývá Leïla Slimani jen zřídka prezentována jinak než jako laureátka prix Goncourt. Výjimka nastává po vydání reportážního pojednání *Sexe et Mensonges*, 11. ledna 2017, jež je složeno ze svědectví marockých žen o sexualitě a tajemstvích, která se jí týkají. Šestáho září stejného roku vychází také komiksová verze těchto reportáží, *Paroles d'honneur*. Toto téma zcela logicky nasměřovalo smýšlení novinářů o Leïle Slimani maghrebským směrem, avšak mnohem méně, než bychom čekali.

První, zcela ojedinělý rozhovor věnující se tématu dětství, dospívání a života Leïly Slimani se objevil 17. ledna 2017 v rámci dne *ELLE et les femmes* pořádaného časopisem *ELLE* (Entretien avec Leïla Slimani, 2017). Tento patnáctiminutový rozhovor se vymyká všem ostatním nejen z toho důvodu, že se odehrává v rámci neliterárního prostředí, ale především díky tomu, že moderátorka pořadu se Leïly Slimani ptá na osobní otázky s cílem zjistit, „kdy a jak se stala feministkou“. Autorku představuje jako ženu narozenou v Rabatu, imigrantku, Francouzku, Pařížanku, matku a spisovatelku. Pokládá jí otázky týkající se vzdělání na *Institut d'études politiques de Paris*, zajímá se o její názory na nošení burky v Maroku, vyzdvihuje prix Goncourt a fakt, že je Leïla Slimani jedna z mála žen, které tuto

cenu získaly. Tento velmi feministicky orientovaný rozhovor patří mezi několik málo případů, kdy je Leïla Slimani dotazována na svůj původ, dětství a dospívání v Maroku. Je ovšem nutné poznamenat, že moderátorka tak nečiní, aby ukázala, že Leïla Slimani nepatří mezi plnohodnotně francouzské autory, ale aby dokázala sílu této ženy s výjimečným životním příběhem.

Ačkoli se nejnovější kniha Leïly Slimani přímo dotýkala Maroka a marocké společnosti, byla tato spisovatelka stále nejčastěji prezentovaná pouze těmito několika slovy: francouzsko-marocká spisovatelka (Leïla Slimani, prix Goncourt 2016, public „Sexe et mensonges: La vie sexuelle au Maroc“, 2017) a laureátka prix Goncourt s marockými kořeny (Scappaticci, 2017). Další rozhovory a články Leïlu Slimani představují především jako laureátku prix Goncourt a jako autorku dvou úspěšných knih, například rozhovor v rádiu *RTL* (Slimani, 2017). V tomto posledním případě se jedná o prezentaci spisovatelky, kterou už není potřeba nikomu představovat, ženy, u níž stačí pouze připomenout její dvě známé knihy a není třeba nic dodávat. Přesně taková situace se odehrává i v *La Grande Librairie* 7. září 2017 (La Grande Librairie, 2017).

3.2.4. Le pays des autres

V březnu roku 2020 vydala Leïla Slimani knihu s názvem *Le pays des autres*. Tento román, první díl rozsáhlé třídílné fresky, zkoumá osud Francouzky přivdané do marocké rodiny. Jedná se o téma autorce velmi blízké, neboť kniha je ve skutečnosti inspirována příběhem její babičky. Těsně před samotnou publikací románu, 5. března 2020, vysílalo 2. března rádio *France Inter* rozhovor týkající *Le pays des autres* (Leïla Slimani sur les Césars, 2020), ve kterém moderátor představuje Leïlu Slimani již zavedeným způsobem, tedy pouze jmenuje vydané knihy a připomíná prix Goncourt. Tento román ovšem snad poprvé otevírá otázku identity této autorky, k čemuž se vyjadřuje i ve zmíněném rozhovoru, kde přiznává, že byla unavená z toho, jak jí druzí přidělovali různé identity: pro Maročany nebyla pravou Maročankou, pro Francouze zase pravou Francouzku. Dospívá tedy k názoru, že pouze ona sama definuje svou identitu.

Ačkoli by bylo téměř logické zasadit knihu *Le pays des autres* do kontextu života její autorky, recenze a články se většinou věnují pouze literárnímu umu Leïly Slimani a tématům, která v ní otevírá. Tento přístup můžeme pozorovat například v článku na webové stránce rozhlasové sítě *France Info* z 3. března 2020 (Houot, 2020a), jenž se zaměřuje pouze na děj knihy a témata v ní obsažená, přičemž Leïlu Slimani prezentuje jen jako úspěšnou autorku *Chanson douce* a laureátku prix Goncourt 2016.

Rozhovor v rámci podcastu *La Grande Table culture* rádia *France Culture* z 3. března 2020 (Leïla Slimani, *l'altérité pour la patrie*, 2020) představuje Leïlu Slimani pravděpodobně nejlichotivějším způsobem, který naše práce zatím ukázala. Tato spisovatelka zde není prezentována pouze jako laureátka prix Goncourt, ale také jako francouzsko-marocká autorka mnoha knih, „takzvaná velvyslankyně“ Emmanuela Macrona, jež se ovšem nebojí kritizovat jeho migrační politiku, feministka a obecně vzato ztělesnění intelektuálně angažované osoby. Olivia Gesbert, moderátorka podcastu, zdůrazňuje především literární kvality této spisovatelky a jmenuje jednotlivé knihy. Neopomíná ani autobiografický rozměr nového románu, rodinnou inspiraci a pokládá Leïle Slimani otázky týkající se její identity i života v Maroku.

Po vydání nového úspěšného románu se Leïla Slimani dostává 4. března 2020 opět do *La Grande Librairie* (La Grande Librairie, 2020a), v níž ho detailně představuje. O několik měsíců později, 6. srpna 2020, se na webové stránce *Avoir à lire* objevuje velice pochvalná recenze (Schneider, 2020), podle níž tento první a slibný díl románové trilogie potvrzuje spisovatelčino místo ve francouzské literatuře, stejně tak jako její místo v komunitě spisovatelů angažovaných ve věci feminismu.

Náš výzkum týkající se Leïly Slimani můžeme uzavřít dvěma rozhovory z téhož roku. První z nich se odehrál v Librairie Le Failler v červenci 2020 (Rencontre avec Leïla Slimani, 2020). Moderátorka rozhovoru, Véronique Marchand, prezentuje autorku komplexně, jako ženu narozenou v Rabatu, která později emigrovala a absolvovala obdivuhodné studium v Paříži na *Institut d'études politiques*, věnovala se práci novinářky, spisovatelky i veřejně angažované osobnosti. Druhý

rozhovor proběhl v září 2020 na knižním salónu Livre sur la place v Nancy (Grande rencontre avec Leïla Slimani, 2020) u příležitosti rentrée littéraire.²⁵ Moderátorka rozhovoru, Marie-Madeleine Rigopoulos, hned v úvodu zdůrazní, že před samotným rozhovorem o knize jako takové považuje za důležité promluvit si s Leïlou Slimani o jejím životě, o rodině, Maroku a novinářské práci. Zmíněnými otázkami se oba rozhovory zařazují mezi jedny z mála, jež se věnují pozadí práce této spisovatelky a její biografii.

3.3. Faïza Guène

3.3.1. Kiffe kiffe demain

Román *Kiffe kiffe demain*, jež Faïza Guène vydala 19. srpna 2004 v pouhých devatenácti letech, se ihned dočkal velké popularity. Ve stejném týdnu ovšem vyšla i první recenze, která následně velmi ovlivnila všeobecný pohled na Faïzu Guène a její dílo. Tato recenze s názvem *Sagan des cités ou petite soeur de Jamel Debbouze*²⁶ se objevila ve francouzském týdeníku *Le Nouvel Observateur* a její autorkou byla Anne Fohr (Fohr, 2004). Ta, možná v dobré víře, přirovnala Faïzu Guène k Françoise Sagan²⁷ nebo k sestře úspěšného herce francouzsko-marockého původu Jamela Debbouze, čímž se okamžitě inspirovali i další novináři a Faïze Guène trvalo dlouhá léta, než se jí podařilo se těchto „nálepek“ zbavit. Anne Fohr se v poměrně dlouhé recenzi nevěnuje literárním kvalitám knihy, naopak, v podstatě celý text je zaměřen na osobu Faïzy Guène, jež nazývá jako „beurette de banlieue“²⁸, její rodině a školním projektům. Zároveň však nazývá „beurette de banlieue“ i hlavní hrdinku knihy, Doriu, čímž z humorného románu vytváří dojem autobiografického vyprávění o životě v banlieue.

Podobně k Faïze Guène přistoupila i moderátorka televize *France 3* (Faïza Guène, 2004), která uvedla 15. září 2004 autorčin třiminutový portrét přiblížením

²⁵ Rentrée littéraire je ve Francii každoročně očekávané období od konce srpna do začátku listopadu, ve kterém vychází většina knižních novinek.

²⁶ V překladu: Sagan z předměstí nebo sestřička Jamela Debbouze.

²⁷ Françoise Sagan se proslavila v pouhých osmnácti letech vydáním úspěšného románu *Bonjour tristesse*.

²⁸ Výraz „beurette de banlieue“ odkazuje k označení „beur“, které jsme vysvětlili v teoretické části práce. „Beurette“ je ženskou formou slova „beur“, jde tedy o ženu žijící v banlieue, jejíž rodiče pocházejí z Maghrebu.

knihy, jež je podle jejích slov vtipná, plná naděje a vypráví o banlieue jinak. Stejnými slovy se v medailonku vyjadřuje i redaktorka nakladatelství Hachette, Isabelle Seguin, podle níž se jedná o zcela odlišný pohled na banlieue. V recenzích se později objevil i další přídomek, jenž spojil různá označení do jednoho a dal vzniknout „Sagan de banlieues“ (Médioni, 2004) a zároveň se i v budoucnu běžně užívalo spojení „Sagan des cités“ (Bologna, 2005). Tyto přezdívky, jež zajisté velmi dopomohly komerčnímu úspěchu Faïzy Guène, byly pro autorku dehonestující a sama se k nim v pořadu televize *France 2 On a tout essayé* 11. října 2004 vyjádřila slovy, že kdyby si měla vybrat mezi označením „Sagan z banlieue“ nebo „sestřička Jamela Debouzze“, nevybrala by si ani jedno (*On a tout essayé*, 2004).

Můžeme tedy pozorovat, že recenze a ohlasy většinou spojovaly *Kiffe kiffe demain* s banlieue, jako by středem knihy nebyla dospívající dívka, která zažívá každodenní trápení všech mladých dívek nehledě na prostředí. O mnoho let později k tomuto tématu Faïza Guène pro francouzský deník *Le Parisien* (Sipos, 2018) poznamenala: „Banlieue je místo, kde žiji, ale není to hlavní téma. Po vydání *Kiffe kiffe demain* někteří tvrdili, že je to kniha o banlieue, ve skutečnosti to ale byla kniha o dospívání.“ Autorka zároveň dodává, že v devatenácti letech neměla tolik síly a odvahy bránit se definujícím označením novinářů, ale že nyní už si žádné „nálepky“ přilepovat nenechá.

Naše práce by neměla opomenout ani pozvání Faïzy Guène do televizního pořadu *Ça se discute* s názvem *Les filles des cités doivent-elles se rebeller?* v listopadu 2004 (*Les filles des cités*, 2004). Problémem tohoto vysílání byla skutečnost, že by se do něj mnohem více hodila hlavní hrdinka *Kiffe kiffe demain*, než sama autorka této knihy. Moderátor Faïze Guène neustále vnucuje, že se jedná o autobiografický příběh, jenž musí být nutně založen na jejím osobním životě, Guène vzdoruje se slovy, že je příběh inspirován jejím životem jen do té míry, jak se jakýkoli spisovatel inspiruje svým životem. Moderátor jí také pokládá mnohé, až sociopolitické otázky, týkající se kriminality, viktimizace žen nebo postavení mužů a žen v banlieue. Guène na tyto otázky reaguje slovy, že je umělkyně a ne socioložka, tudíž nemá vzdělání na to, aby se mohla vyjadřovat k podobným tématům. O banlieue sice píše, ale protože v něm žije a je pro ni inspirací, ovšem

ne z politických nebo sociologických důvodů. Nakonec Faïza Guène vyjadřuje frustraci nad faktem, že je její práce neustále spojována s imigrací i banlieue a doplňuje, že se v dnešním pořadu mnoho naučila, neboť se téměř vůbec neztotožňuje s realitou, kterou sdílely ostatní přítomné ženy.

Poměrně ojedinělý je rozhovor v televizním pořadu *Tout le monde en parle* z 20. listopadu 2004 (Faïza Guène „Kiffe kiffe demain“, 2004), jenž je ve skutečnosti pro Faïzu Guène poměrně lichotivý, neboť moderátor připomíná její úspěchy s krátkometrážními filmy, a i když se zmíní o jejích přídomcích „Sagan des cités“ nebo „soeur de Jamel Debbouze“, ve zbytku rozhovoru se věnuje pouze knize jako takové. Společně s Faïzou Guène rozebírá děj knihy, čte úryvky a zároveň podotýká, že se jedná o opravdu dobrou literaturu. Ovšem ačkoli jde o rozhovor, jenž je zcela věnován knize jako takové a nemluví o ní jako o autobiografickém popisu banlieue a imigrace, ale jako o románu s mladou protagonistkou, jež v banlieue pouze žije, z Faïzy Guène cítíme jistou frustraci a uzavřenost, které pravděpodobně plynou ze špatných zkušeností s televizními rozhovory, v nichž se musela vždy obhajovat a vyvracet mylné domněnky týkající se *Kiffe kiffe demain*.

3.3.2. Du rêve pour les oufs

Dva roky po *Kiffe kiffe demain* vydala Faïza Guène druhou knihu s názvem *Du rêve pour les oufs*. Přímo v den vydání nové knihy, 23. srpna 2006, se objevila v *Le Parisien* první recenze (Mongaillard, 2006) s titulkem „Faïza Guène, plume du bitume“.²⁹ V první řadě je nutné si povšimnout, že tato recenze nevyšla v kulturní rubrice, ale v rubrice *Société*.³⁰ Ačkoli zde Faïzu Guène stále nazývají mladou „beurette“, poprvé ji označí i jako talentovanou spisovatelku. Musíme ovšem poznamenat, že autor recenze připomíná původ a rodinné zázemí Faïzy Guène více, než by bylo nutné, a neopomene zmínit ani jméno, které jí bylo přiděleno tiskem: Sagan des cités.

²⁹ Faïza Guène, pero namočené v asfaltu – jedná se o narážku na asfaltové prostředí pařížského předměstí.

³⁰ Společenská rubrika.

Na webové stránce *Famille Crétienne* vyšel 9. září článek zaměřující se na fenomén literatury z banlieue (Hamon, 2006), jenž se zmiňuje také o Faïze Guène a její nové knize. Autorku prezentuje tradičně jako jednadvacetiletou „Sagan des cités“, její styl poté jako svěží a studentský hlas předměstí. Zároveň ovšem vyzdvihuje fakt, že se jako jedna z mála nenechala strhnout proudem a její literatura není žalozpěvná ani detektivní, jak tomu často u autorů z banlieue bývá.

Dalším zajímavým textem je krátká zpráva v deníku *Le Figaro* z 14. září 2006 (Aïssaoui, 2006) s názvem *Le rêve américain de Faïza, titi de banlieue*.³¹ Tento poněkud urážlivý titulek uvozuje článek, jenž představuje jednadvacetiletou, zázračnou a mladou spisovatelku, která stejně jako její hrdinky žije v banlieue.

Týdeník *L'Express* vydal ve stejný den, 14. září 2006, další recenzi *Du rêve pour les oufs* (Berthod, 2006a). Článek, jenž by mohl být pochvalný, je ovšem znovu uveden přídomky této spisovatelky, „Sagan des cités“ či dokonce „Bridget Jones de banlieues“. O Faïze Guène se dále mluví jako o jednadvacetileté „beurette z Pantinu“, „hlasu dívek z předměstí“ nebo „peru namočenému v asfaltu banlieue Seine-Saint-Denis“.

Článek publikovaný opět v týdeníku *L'Express*, téměř o dva měsíce později, 2. listopadu 2006 (Berthod, 2006b), popisuje americký sen Guène, jež byla pozvaná do San Francisca, Bostonu nebo New Yorku, aby přednášela o své tvorbě a konkrétně o současné podobě francouzštiny. I přesto se v něm znovu objevuje přezdívka „Sagan des cités“ a označení „beurette de 21 ans“. Autorka článku se zároveň věnuje fenoménu literatury z banlieue jako takovému, zejména mladým, talentovaným autorům „made in banlieue“, kteří z tohoto nového „literárního eldoráda“ pocházejí. Text je zajímavý i z toho důvodu, že cituje Faïzu Guène, jež se vyjadřuje k těmto cestám s velkou radostí, neboť je v Americe konečně přijímána jako plnohodnotná spisovatelka a může přednášet o věcech, které jí zajímají, především o otázce identity jazyka banlieue, o jeho specifikách, žargonu ulice a dalších tématech.

³¹ *Americký sen Faïzy, uličnice z předměstí*

Slova Faïzy Guène o zcela odlišné recepci ve Spojených státech amerických potvrzuje například už recenze týkající se jejího prvního románu *Kiffe kiffe demain*, jež se objevila 26. října 2004 v jednom z hlavních newyorských deníků *The New York Times* (Sciolino, 2004). Autorka v něm zcela objektivně popisuje tvorbu Faïzy Guène, její rodinné zázemí i život v banlieue. Zmiňuje sice přirovnání k Françoise Sagan a především k Bridget Jones, jež je v americkém prostředí nepochybně známější, ale staví se k němu kriticky. K tomuto tématu dokonce dodává, že Faïza Guène je nerada přirovnávána k Françoise Sagan a zároveň si nepřeje být symbolem banlieue, protože se nepovažuje za arabskou dívku z předměstí, jež to měla v životě složité a přesto se vypracovala, ale za normální dívku s láskou k psaní. Celý článek končí citací, v níž Faïza Guène podotýká, že by byla ráda známá jako dívka, která měla velké štěstí, dívka, co napsala knihu, jež se povedla.

Podobnou tendenci můžeme pozorovat i v britských médiích, například v týdeníku *The Guardian*, jenž se Faïze Guène věnoval v rozsáhlém článku z 18. června 2008, po vydání anglického překladu *Du rêve pour les oufs* (Chrisafis, 2008). Článek s názvem „*Jamais ils ne me donneront de prix littéraire*“³² popisuje stereotypní označení, která jsou této autorce ve Francii připisována: la beurette, l'écrivain de banlieue, Sagan des banlieues nebo la jeune femme des quartiers. Zároveň rozebírá nespravedlivé zařazování knih Faïzy Guène na poličky věnující se společenským problémům i autorčinu frustraci z celé této situace.

Je opravdu zajímavé a politováníhodné, že v zahraničí se Faïze Guène dostalo okamžitého uznání pro její práci hned po vydání první knihy, bez přidělování „nálepek“, zatímco ve Francii se tato autorka ani po vydání druhé knihy nebyla schopna těchto nechtěných přídomek zbavit.

3.3.3. Les Gens du Balto

Po dvou letech, 20. srpna 2008, vydala Faïza Guène další román s názvem *Les Gens du Balto*. V článcích týkajících se tohoto nového románu můžeme poprvé pozorovat změny v uvažování novinářů, částečnou reflexi týkající se označování této spisovatelky, ale zároveň i první opravdu pochvalná slova o autorčině stylu.

³² „*Literární ocenění mi nikdy neudělí.*“

Deník *Le Parisien*, který se této autorce v minulosti často věnoval, 20. srpna 2008 okamžitě publikoval první článek týkající se nově vydané knihy (*Parlez-vous le Faïza Guène*, 2008). V první řadě je nutné poznamenat, že tento článek byl opět zveřejněný v rubrice *Société*. Text, jenž začíná slovy „La plume de Pantin“,³³ hned v úvodu připomíná, jak Faïzu Guène pronásledují přezdívky a „nálepky“, jež jí společnost připisuje. Dokonce dodává, že pokud by čtenář chtěl tuto autorku rozzlobit, stačí ji nazvat „Sagan des cités“. Článek zároveň nabízí citaci Faïzy Guène, dle které se slova „banlieue“, „cité“ nebo „quartiers“ stala jejím novým příjmením. Guène dokonce žertuje, že kdyby byla Armstrong, tak by ji lidé nazývali Armstrong z „quartiers“. Můžeme pozorovat, že text si částečně odporuje, neboť na jednu stranu zdůrazňuje, že Faïze Guène tyto „nálepky“ nejsou příjemné, na druhou stranu ji text hned v úvodu nazve „la plume de Pantin“ a celý článek je zařazen do rubriky *Société*. Ovšem jako by se autor snažil situaci zachránit, v článku nechybí ani věta: „Faïza Guène je spisovatelka. Tečka.“

Na webové stránce *BibliObs* se 4. září 2008 objevil text, jenž se zaměřuje na vývoj literární tvorby Faïzy Guène (*Faïza Guène au bistro*, 2008). Připomíná její předešlé úspěchy, jednohlasá označení tiskem jako Françoise Sagan nebo Jamel Debouzze a zároveň komentuje posun, k němuž v tvorbě dochází. Současně se možná jedná o jednu z prvních objektivních recenzí, kterých se Faïze Guène dostalo, a to především z toho důvodu, že se text opravdu věnuje především knize, ději a autorskému stylu. Tento článek je tedy prvním náznakem toho, jak se po čtyřech letech a třech románech poprvé začíná recepce Faïzy Guène ve Francii proměňovat.

3.3.4. Un homme, ça ne pleure pas

Faïza Guène, unavená z neustálého obhajování vlastní identity a literární tvorby, zůstala několik let tichou osobností francouzské literatury. Změna nastala až po šesti letech, 6. ledna 2014, kdy vydala nový román s názvem *Un homme, ça ne pleure pas*. Francouzské rádio *RTL* v článku na své webové stránce (*Un homme ça ne pleure pas*, 2014) Faïzu Guène 27. ledna 2014 představuje jako

³³ „Pero z Pantinu“, Pantin je název městské části, banlieue, ve kterém žije Faïza Guène.

dceru alžírských imigrantů, jež se proslavila románem o předměstí. *L'Express* ji v recenzi z 28. února (Artus, 2014) nazývá dítětem Bobigny, které se, ačkoli žije na pařížské periferii se svými alžírskými rodiči, rozhodlo psát o Nice.

Velký moment pro Faïzu Guène nastal 20. února 2014, kdy byla poprvé pozvána do *La Grande Librairie* (La Grande Librairie, 2014). Prestižní charakter literárního pořadu François Busnela, o němž jsme již mluvili v kapitole týkající se Leïly Slimani, bezpochyby změnil vnímání osoby a celé tvorby Faïzy Guène. François Busnel přiznává, že se mu nelíbily všechny knihy této autorky, ale že ta poslední je skvělá, nejen svým jazykem, ale také tématem, kterým se zabývá. K pochvalným slovům se připojuje i další, významný host tohoto dílu, Erik Orsenna, člen Francouzské akademie. Sama Faïza Guène se v pořadu přirovnává k hlavní hrdince svého románu, jíž okolí neustále připomíná její původ a nevěří, že by mohla něčeho dosáhnout, protože není sociálně předurčená k tomu, aby byla úspěšná. Důležitým faktem ovšem zůstává, že tento rozhovor v *La Grande Librairie* se věnuje opravdu jen tvorbě Faïzy Guène a ne jejímu původu nebo sociálnímu zázemí.

Sám François Busnel se na knihu dále zaměřuje i v recenzi, jež vyšla 13. března 2014 na webových stránkách *L'Express* (Busnel, 2014). Popisuje velký posun v tvorbě Faïzy Guène a zdůrazňuje proměnu autorského stylu. Obrat ve vnímání umění této spisovatelky popisuje 16. dubna 2014 i článek v *Jeune Afrique* (Dendoune, 2015), jenž obsahuje citaci Faïzy Guène, která pociťuje radost z toho, že začíná být přijímána jako plnohodnotná autorka, což dle ní dokazuje i pozvání do *La Grande Librairie*. Zároveň podotýká, že během uplynulých deseti let se v oblasti banlieue objevilo mnoho dalších spisovatelů, čímž se nutně proměnilo i vnímání celé společnosti.

Právě na tyto autory se zaměřuje článek v deníku *Libération*, publikovaný 10. června 2014 (Géraud, 2014). Ten představuje několik úspěšných osobností pocházejících z banlieue, mezi nimi i Faïzu Guène. Připomíná její přezdívky, „škatulkování“ a kritizuje skutečnost, že tato spisovatelka musela vydat tři romány, změnit prostředí, o kterém píše, a vyvinout mnohem osobitější styl, aby byla její čtvrtá kniha konečně prezentována jako jeden z nejoriginálnějších hlasů

francouzské literatury,³⁴ bez zbytečných sociologických nebo geografických komentářů a připomínek.

3.3.5. Millénium blues

Millénium blues, pátý román Faïzy Guène, vyšel 10. ledna 2018 v nakladatelství Fayard. Téměř o měsíc později, 1. února 2018, čekalo na Faïzu Guène další pozvání do *La Grande Librairie* (La Grande Librairie, 2018), kde byla přijata jako úspěšná autorka. Rozhovor se věnuje tématům, motivům i otázkám přítomným v *Millénium blues*. Současně je potvrzením nového vnímání tvorby Faïzy Guène, která si tento obrat uvědomuje a evidentně se ve své nové pozici cítí mnohem příjemněji, neboť s radostí a uvolněně odpovídá na pokládané otázky, týkající se jen a pouze literární stránky *Millénium blues*.

K samotné změně vnímání se Faïza Guène vyjadřuje i v rozhovoru pro literární webovou stránku *D.É.L.I.É.E.* (Faïza Guène, 2018), 14. února 2018, v němž podotýká, že svou legitimitu jakožto spisovatelka musela získat s postupem času sama. Vyjadřuje také své rozhořčení nad faktem, že byla po dlouhá léta zmiňována v rubrikách *Société* místo rubrik kulturních nebo literárních. Dále se zmiňuje o svém stylu a jazyku, které volí záměrně, ne z důvodu nevzdělanosti, jak se mnozí domnívají, a o tom, jak nebyla uznanou spisovatelkou, protože nezapadala do kategorie, kam ji ostatní chtěli zařadit – malá a slabá arabská dívka, jež byla utlačovaná, ne-li znásilňovaná svými bratry. Dále se rozhovor orientuje na *Millénium blues*, věnuje se autorčině tvorbě, motivacím nebo například struktuře knihy.

3.3.6. La Discretion

Poslední vydanou knihou Faïzy Guène, v době vzniku naší práce, je *La Discretion*, román vydaný 27. srpna 2020 v nakladatelství Plon. Na webové stránce rozhlasové stanice *France Info* byla ve stejný den zveřejněna velmi pochvalná recenze (Houot, 2020b), jež oslavnými slovy opravdu nešetřila. Píše

³⁴ Těmito slovy je například zakončen popis knihy na webových stránkách Fnac (dostupné na WWW: < <https://livre.fnac.com/a6512889/Faiza-Guene-Un-homme-ca-ne-pleure-pas> >).

o silném románu od virtuózní autorky, jenž si zaslouží všechna literární ocenění. Chválí neuvěřitelně dobře vykreslený příběh, který čtenáři pomáhá pochopit současnou francouzskou společnost. Jedná se zkrátka o recenzi, o níž se před šestnácti lety mohlo Faïze Guène pouze zdát.

Nedlouho po vydání *La Discretion* následovalo další pozvání do *La Grande Librairie* (La Grande Librairie, 2020b), v němž se Faïze Guène dostalo mnoha pochval a uznání, nejen od moderátora Françoise Busnela, ale také od dalších účastníků, například od Alaina Mabanckou, laureáta prix Renaudot a dalších ocenění. Alain Mabanckou vyzdvihuje především nezaujatost tvorby Faïzy Guène a její schopnost psát o historii celé Francie i o otázce identity.

Další recenze a články můžeme označit za průtrž pochvalných slov. Faïza Guène je už bez výjimky označována za úspěšnou spisovatelku, která publikuje šestý román (Faïza Guène: *la Discretion*, 2020) a vzdává hold imigrujícím matkám, aniž by ovšem byla definována jako spisovatelka, jež píše o svých zkušenostech z banlieue (Dans son roman „*la Discretion*“, Faïza Guène rend hommage aux mères immigrées, 2020). Pokud se v rozhovorech otevře téma osobní inspirace nebo blízkosti mezi Faïzou Guène a postavami, je řešeno objektivně a spisovatelce není vnucovaná teze, že se jedná o autobiografickou prózu, jak ukazuje například rozhovor pro *Radio France Internationale* (Faïza Guène: *raconter pour s'affirmer*, 2020). Naopak, hlavními tématy jsou opravdu samotná tvorba, autorský styl, jazyk, témata a motivy obsažené v knihách. A tak se Faïza Guène stala po šestnácti letech opravdu uznávanou, francouzskou autorkou.

3.4. Syntéza

Předešlé dvě kapitoly jsme věnovali podrobnému popisu recepce Leïly Slimani a Faïzy Guène. Nyní se pokusíme o shrnutí našich poznatků a konfrontaci informací týkajících se obou autorek.

Zjednodušeně můžeme konstatovat, že Leïla Slimani byla od samého počátku své literární tvorby velmi dobře přijímána. Ihned po vydání první knihy, *Dans le jardin de l'ogre*, byla pozvána do prestižního literárního pořadu *La Grande*

Librairie, všichni ji bez výjimky nazývali spisovatelkou a nikdo se příliš nezajímal o její původ, snad kromě skutečnosti, že byla narozena v Rabatu. Samozřejmě se i Leïla Slimani se setkala se zařazením jejích knih na poličky s názvem „Maghreb“ a i ona byla někdy nucena odpovídat za všechny tamní obyvatele. Mnohem více u ní ovšem byla akcentována její vysokoškolská studia a později samozřejmě především prix Goncourt. Tak se tato vzdělaná, chytrá a krásná mladá žena z dobré rodiny s precizní znalostí francouzštiny, tedy dle Bourdieuova konceptu žena s významným kapitálem (ekonomickým, vzdělanostním, kulturním atp.), stala plnohodnotnou součástí francouzského literárního pole v podstatě od prvního momentu, kdy do něj vstoupila. A samozřejmě nejen literárního pole, ale celé francouzské společnosti, což dokazuje i fakt, že se o jejím díle od samého začátku zmiňovala přední francouzská média, například *Le Monde*, *France Culture* nebo výše zmíněný pořad *La Grande Librairie*.

Na druhém konci pomyslného sociálního žebříčku stojí Faïza Guène. Žena, která byla už jako devatenáctileté děvče schopná napsat celosvětově úspěšný román, ale pochází z banlieue, z imigrantského prostředí, kam běžný Francouz téměř nezavítá. Mohli bychom ji nazvat ženou, jež rozhodně nedisponovala ani srovnatelným kapitálem, ani srovnatelným habitem jako Leïla Slimani. Faïza Guène se tak už jako mladá dívka dostala do začarovaného kruhu „škatulkování“, z něhož se nemohla vymanit následujících deset let. Recenze na její knihy se pravidelně objevovaly v rubrikách *Société*, věty, jež možná měly znít jako komplimenty se vždy stereotypně vracely k tematice banlieue, a v rozhovorech byla Faïza Guène považována na mluvčí všech imigrantů z předměstí. Skutečnost, že ve Francii nikdo neprojevoval zájem o literární um této spisovatelky, která prvních několik let vlastně ani nebyla nazývána spisovatelkou v pravém slova smyslu, ale všichni se věnovali především jejímu sociálnímu zázemí, je v ostrém kontrastu se zahraničními články, jež naopak o tuto problematiku vůbec nejevily zájem a zaměřovaly se na literaturu jako takovou. Zároveň nesmíme vidět situaci černobíle, protože tvorba Faïzy Guène se bezpochyby v průběhu času vyvíjela, jak je později v textech a rozhovorech uváděno. Stejně tak se vyvíjelo obecné vnímání menšin, tudíž je možné, že kdyby tato spisovatelka začala psát o deset let později, dočkala by se odlišné recepce. Nic z toho ovšem neospravedlňuje prvotní chování médií vůči románům a osobě této autorky.

Když nyní pohlédneme na výsledky našeho výzkumu zjistíme, že se spisovatelky setkaly s naprosto odlišnou recepcí. Obě autorky spojuje fakt, že byly po určitý čas své tvorby, jenž u Faïzy Guène trval mnohem déle než u Leïly Slimani, konfrontovány se stereotypním zařazením jejich literatury i osoby a v té souvislosti i s kolektivní identitou. Obě byly tedy nucené bojovat proti stereotypům a bít se za vlastní identitu, kterou by jim nikdo nevnucoval. Kromě této skutečnosti se ale recepce těchto spisovatelek na velmi dlouhou dobu odlišuje, a to až paradoxně, což si ukážeme na následujícím příkladu. I v momentě, kdy Faïza Guène napsala knihy, jejichž děj se odehrával v banlieue, nezbavila se svých „nálepek“, naopak Leïla Slimani ani ve chvíli, kdy napsala nejprve reportážní pojednání z Maroka, později román, jenž se odehrával celý v Maroku, nebyla dotazována na svůj původ s takovou vervou, s jakou ho novináři neustále připomínali Faïze Guène. Až po mnoha letech se Faïza Guène dočkala takového uznání, jaké si její dílo zasloužilo, a postavila se alespoň přibližně na podobnou úroveň jako Leïla Slimani, což dokazují i její opětovná pozvání do *La Grande Librairie* a recenze, které už se neobjevují v rubrikách *Société*, ale v rubrikách kulturních a literárních.

V podstatě jediný způsob, jak osvětlit tak markantní rozdíl v přijetí obou autorek, je silný akcent na sociální původ přítomný ve francouzské recepci. Faïza Guène, dívka z banlieue procházející běžným integračním procesem, bohužel nemohla být přijata na stejné úrovni jako Leïla Slimani, žena z bohaté rodiny po studiích na *Institut d'études politiques de Paris*, jež v podstatě představuje model úspěšné integrace. Ve zkratce bychom mohli poznamenat, že jsou to právě odlišné habitusy a vstupní kapitály těchto dvou autorek, které determinují jejich následnou recepci. Tento akcent na sociální původ, typický pro francouzské literární pole, jak ukazují i zahraniční články o Faïze Guène, jež se tomuto tématu téměř nevěnují, dokazují hypotézu, kterou jsme si stanovili v úvodu práce, a to, že problematická identita autorů, jež je daná sociálním prostředím, z něhož autoři pocházejí, následně opravdu způsobuje problémy v literárním poli.

4. Závěr

Cílem této bakalářské práce byla analýza tvorby a recepce dvou spisovatelek s maghrebskými kořeny žijících ve Francii, Leily Slimani a Faïzy Guène, a následné ověření hypotézy, kterou jsme si stanovili v úvodu práce.

Teoretická část práce nejprve stručně představila obě autorky, jejich sociální zázemí i tvorbu. U Faïzy Guène se věnovala i části francouzské literatury s názvem „littérature beur“ a problematice s ní spojené. Následně se práce zaměřila na teorii literárního pole francouzského literárního vědce a sociologa Pierra Bourdieua, jež nám posloužila jako metodologie pro zpracování a závěrečné okomentování empirické části. Teoretická část se dále zabývala propojení identity a jazyka, především skutečností, jakým způsobem jazyk formuje vnímání světa dané osoby. Na téma osobní identity práce navázala konceptem národní identity, s čímž souvisela i další kapitola o rozpolcenosti migrantů z bývalých kolonií žijících na území metropolitní Francie. Poslední kapitola teoretické části práce představila specifika francouzského literárního pole, především poněkud zkostnatělé rozdělení literatury na francouzskou a frankofonní.

Empirická část práce se věnovala podrobné analýze recepce Leily Slimani a Faïzy Guène. Za pomoci námi vytvořeného korpusu mediálních a audiovizuálních i rozhlasových rozhovorů jsme postupně zanalyzovali mediální ohlasy týkající se všech zásadních děl obou autorek. Dospěli jsme k poznání, že zatímco recepce Leily Slimani byla od prvního momentu velmi pozitivní a s časem se v podstatě neproměňovala, recepce Faïzy Guène se zprvu ukázala jako velmi stereotypně „škatulkující“ a trvalo dlouhých deset let, než média začala přijímat Faïzu Guène jako plnohodnotnou spisovatelku. Tento fakt potvrdil naši hypotézu, že rozdíl ve vnímání těchto dvou autorek je dán především sociálním zázemím, z něhož pocházejí. Leïle Slimani, která je, jak můžeme konstatovat po analýze, modelem úspěšné integrace, byla totiž připomínána především její studia na prestižním *Institut d'études politiques de Paris*, zatímco Faïze Guène novináři neustále vnucovali její původ z banlieue. Naši hypotézu podporuje i skutečnost, že o Leïle Slimani od vydání první knihy informovala významná média (deník *Le Monde*, rádio *France Culture* nebo televizní pořad *La Grande Librairie*), zatímco

informace o Faïze Guène vycházely dlouhá léta v druhořadých médiích, velmi často dokonce v rubrikách *Société*.

Empirická část tedy potvrdila hypotézu, již jsme si stanovili v úvodu této práce, tedy že problematická identita, daná sociální prostředím, ze kterého autorky pocházejí, následně způsobuje problémy v literárním poli.

Tato problematika by si zajisté zasloužila rozšíření o další autory a autorky z Maghrebu, popř. z jiných oblastí, kteří tvoří ve francouzském literárním poli. Námětem k následujícímu výzkumu by mohla být také proměna recepce těchto spisovatelů a spisovatelek v delším časovém rozpětí, na níž by se mohly ukázat změny v mentalitě aktérů francouzského literárního pole.

5. Résumé

Ce mémoire de licence examine l'identité et la réception française de deux auteures maghrébines, Leïla Slimani et Faïza Guène. Son objectif est de vérifier l'hypothèse selon laquelle l'identité problématique des auteures entraîne des problèmes dans le domaine littéraire. Pour cette raison, la thèse est divisée en une partie théorique et une partie empirique.

La partie théorique de la thèse présente d'abord en détail la vie et l'œuvre des deux auteures. Leïla Slimani, immigrée du Maroc, auteure de bonne famille et lauréate du prix Goncourt, se tient ici aux côtés de Faïza Guène, une femme d'origine algérienne vivant en banlieue, qui a écrit son premier livre alors qu'elle n'avait que dix-neuf ans. En même temps, Faïza Guène peut être classée dans la littérature beur, à laquelle le mémoire consacre également un chapitre.

La thèse présente ensuite la théorie du champ littéraire de l'éminent théoricien de la littérature et sociologue français Pierre Bourdieu et explique ses concepts de base, qui sont le champ, le capital et l'habitus. Cette théorie du champ sert ensuite de méthodologie de base pour l'ensemble de la thèse, principalement en raison du fait que Pierre Bourdieu considère la biographie et le milieu social comme l'un des faits fondamentaux pour comprendre la situation du champ littéraire.

La partie théorique explore d'abord l'influence de l'environnement social sur la langue et l'identité et le lien entre l'identité personnelle et la langue. Notre thèse s'inscrit dans l'approche de J. E. Joseph, selon laquelle il s'agit de deux entités indissociables, et la section suivante sur le lien entre identité nationale et langue s'y rattache. La thèse y introduit les théories de l'écrivain martiniquais Édouard Glissant, qui s'est principalement intéressé à l'identité des peuples colonisés. Après avoir introduit les termes de base de cette théorie (créolisation et opacité), la thèse conclut qu'elle peut être appliquée non seulement aux populations colonisées mais aussi aux immigrés des zones colonisées vivant en France. Ce fait est démontré dans le chapitre suivant à travers les exemples spécifiques des deux écrivaines examinées. La thèse prouve que l'identité des deux écrivaines a été fortement influencée par la créolisation des cultures, même si elles se trouvaient dans des environnements très différents.

Enfin, le travail théorique examine les spécificités du champ littéraire français, notamment la division de la littérature entre français et francophone, qu'il perçoit comme dépassée. Il examine également la séparation de la littérature beur de ces deux catégories.

La partie empirique vise à tester l'hypothèse énoncée dans l'introduction de la thèse. Afin d'obtenir des résultats objectifs, nous avons créé un corpus de textes médiatiques, d'interviews audiovisuelles et radiophoniques qui ont été produits après la publication des romans des deux auteures. Dans le cas de Leïla Slimani, le nombre de livres est de cinq, dans le cas de Faïza Guène, de six, et notre travail procède des livres les plus anciens aux plus récents. Le corpus sur lequel nous basons notre recherche comprend les articles de presse publiés entre la parution d'un livre particulier à cinq mois après sa publication. Dans le corpus que nous analysons, nous nous intéressons à la manière dont les auteures sont représentées, à l'importance accordée à leur origine familiale, au milieu social dans lequel ils évoluent, ou encore à la manière dont ils s'expriment eux-mêmes sur la question de leur propre identité. La thèse se concentre d'abord sur le travail de Leïla Slimani, puis sur celui de Faïza Guène.

La partie empirique examine en détail les réactions dans les différents médias et conclut que Leïla Slimani a été très bien accueillie et appréciée par les Français dès le début, et que personne ne se souciait de ses origines parce qu'elle vient d'une bonne famille et qu'elle est diplômée d'une prestigieuse université parisienne.

Faïza Guène, cependant, a reçu un accueil différent. Ses livres ont été accueillis dès le début avec enthousiasme par les lecteurs, mais les médias ont beaucoup insisté sur son milieu familial, ses origines et l'environnement de banlieue dans lequel elle vit et écrit. Il a fallu de nombreuses années avant que Faïza Guène ne soit reconnue pour ses talents littéraires. En même temps, la thèse compare brièvement la réception de Faïza Guène en France et dans les pays anglophones où l'auteure était également très populaire, mais où personne ne s'intéressait à ses origines.

Sur la base d'une recherche détaillée, nous concluons que l'identité problématique associée au milieu social des auteurs influence fortement leur

réception en France, confirmant ainsi l'hypothèse énoncée dans l'introduction de la thèse.

6. Použitá literatura

Tištěná literatura

ABDEL-MALEK, Anouar et al. 2011. *Postkoloniální myšlení II*. Praha: Tranzit.cz, 2011. 264 s. Edice Navigace, sv. 9. ISBN 978-80-87259-14-6.

BOURDIEU, Pierre. 2010. *Pravidla umění: geneze a struktura literárního pole*. Brno: Host, 2010. ISBN 978-80-7294-364-7.

BUCHTELOVÁ, Růžena et al. 2005. *Nový akademický slovník cizích slov*. Praha: Academia, 2005. ISBN 80-200-1351-2.

COMBE, Dominique. 2019. *Littératures francophones: Questions, débats et polémiques*. Paris: Presses Universitaires de France, 2019. ISBN 2130818722.

EDWARDS, John. 2009. *Language and Identity: An Introduction*. Cambridge: University Printing House, 2009. 324 s. Key topics in sociolinguistics. Includes bibliographical references and index. ISBN 978-0-521-69602-9.

FANON, Frantz. 2011. *Černá kůže, bílé masky*. Přel. I. Kozelská. Praha: Tranzit.cz, 2011. 192 s. Edice Navigace, sv. 8. ISBN 978-80-87259-12-2.

GALAÏ, Fatima El. 2005. *L'identité en suspens*. Paris: Editions L'Harmattan, 2005. ISBN 2747582000.

HARGREAVES, Alec. 1997. *Immigration and Identity in Beur Fiction: Voices From the North African Community in France*. Oxford: Berg Publishers, 1997. ISBN 1859731481.

JOSEPH, John E. 2004. *Language and Identity: National, Ethnic, Religious*. Basingstoke: PALGRAVE MACMILLAN, 2004. 268 s. Includes bibliographical references and index. ISBN 978-00-333-99753-6.

KLEPPINGER, Kathryn A. 2015. *Branding the „beur“ author: Minority Writing and the Media in France, 1983-2013*. Liverpool: Liverpool University Press, 2015. ISBN 1781381960.

LARONDE, Michel. 1993. *Autour du roman beur: Immigration et Identité*. Paris: Éditions L'Harmattan, 1993. ISBN 2738413109.

MOURA, Jean-Marc. 2019. *Littératures francophones et théorie postcoloniale*. Paris: Presses Universitaires de France, 2019. ISBN 2130818447.

ŠEBEK, Josef. 2019. *Literatura a sociálno: Bourdieu, Williams a jejich pokračovatelé*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, 2019. 271 s. Trivium, sv. 17. Obsahuje bibliografii, bibliografické odkazy a rejstřík. ISBN 978-80-7308-925-2.

VITALI, Ilaria. 2012. *Intrangers: Post-migration, et nouvelles frontières de la littérature beur*. Paris: Éditions L'Harmattan, 2012. ISBN 2806100208.

Elektronické prameny

AÏSSAOUI, Mohammed. 2006. Le rêve américain de Faïza, titi de banlieue. In: *Le Figaro* [online]. Paris: Robert Mergui, 14. 9. 2016, 15. 10. 2007 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.lefigaro.fr/livres/2006/09/14/03005-20060914ARTFIG90185-le-reve-americain-de-faiza-titi-de-banlieue.php>.

ARTUS, Hubert. 2014. Un homme ça ne pleure pas: attention, humour (tendrement) décapant!. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 28. 2. 2014 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: <https://www.lexpress.fr/culture/livre/un-homme-ca-ne-pleure-pas-attention-humour-tendrement-decapant_1496181.html>.

BERTHOD, Anne. 2006a. Pas si ouf, Faïza!. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 14. 9. 2006 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.lexpress.fr/informations/pas-si-ouf-faiza_675278.html>.

BERTHOD, Anne. 2006b. La banlieue a du style. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 2. 11. 2006 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.lexpress.fr/culture/livre/du-reve-pour-les-oufs-pieds-blancs-le-poids-d-une-ame-desintegration-cites-a-comparaitre_821691.html>.

BLOCH-LAINÉ, Virginie. 2016. „Chanson douce“. Leïla Slimani épingle une nourrice. In: *Libération* [online]. Paris: SARL Libération, 2. 9. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.liberation.fr/livres/2016/09/02/chanson-douce-leila-slimani-epingle-une-nourrice_1478524/>.

BOLOGNA, Marie-Pierre. 2005. In: *Le Parisien* [online]. Paris: Le Parisien Libéré SAS, 8. 3. 2005 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.leparisien.fr/seine-saint-denis-93/la-sagan-des-cites-08-03-2005-2005759706.php>>.

BUSNEL, François. 2014. Un homme, ça ne pleure pas, prétend Faïza Guène. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 13. 3. 2014 [cit. 2022-03-22].

Dostupné z WWW: < https://www.lexpress.fr/culture/livre/un-homme-ca-ne-pleure-pas-pretend-faiza-guene_1499547.html>.

Dans son roman „La Discrétion“, Faïza Guène rend hommage aux mères immigrées. In: *France Info* [online]. Paris: Radio France, 13. 10. 2020 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z WWW: < https://www.francetvinfo.fr/economie/emploi/metiers/art-culture-edition/video-dans-son-roman-la-discretion-faiza-guene-rend-hommage-aux-meres-immigrees_4139851.html>.

DENDOUNE, Nadir. 2015. Faïza Guène, écrivain à part entière. In: *Jeune Afrique* [online]. Paris: Groupe Jeune Afrique, 16. 4. 2014, 17. 3. 2015 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.jeuneafrique.com/133739/societe/faeza-gu-ne-crivain-part-et-enti-re/>>.

Entretien avec Leïla Slimani, prix Goncourt 2016. In: *ELLE et les Femmes* [záznam rozhovoru]. Moderuje Olivia DE LAMBERTERIE. 17. 1. 2017. Dostupné z WWW: < https://www.youtube.com/watch?v=Np21g_lBMII>.

ETTEHADI, Anahita. 2016. Chanson douce, de Leïla Slimani: une berceuse, horrible et envoûtante. In: *ActuaLitté* [online]. Paris: Actualitté, 18. 8. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://actualitte.com/article/31943/chroniques/chanson-douce-de-leila-slimani-une-berceuse-horrible-et-envoutante>>.

Faïza Guène. 2004 [televizní reportáž]. France 3, 15. 9. 2004. Dostupné z WWW: < <https://www.ina.fr/ina-eclair-actu/video/2651372001028/portrait-faiza-guene>>.

Faïza Guène au bistro. In: *BibliObs* [online]. Paris: Le Nouvel Observateur du Monde SA, 4. 9. 2008, 8. 9. 2008 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z WWW: <<https://bibliobs.nouvelobs.com/romans/20080904.BIB1959/faiza-guene-au-bistro.html>>.

Faïza Guène „Kiffe kiffe demain“. 2004. In: *Tout le monde en parle* [televizní pořad]. France 2, 20. 11. 2004. Dostupné z WWW: < <https://www.ina.fr/ina-eclair-actu/video/i09106909/faiza-guene-kiffe-kiffe-demain>>.

Faïza Guène: la Discrétion. 2020. In: *Une semaine en France* [rozhlasový pořad]. Moderuje Claire SERVAJEAN. France Inter, 25. 9. 2020. Dostupné z WWW: < <https://www.franceinter.fr/emissions/une-semaine-en-france/une-semaine-en-france-25-septembre-2020>>.

Faïza Guène: „Ma légitimité d'écrivain, je l'ai gagné“. In: *D.É.L.I.É.E* [online]. 14. 2. 2018 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z WWW: <<https://deliee.org/2018/02/14/faiza-guene-ma-legitimite-decrivain-je-lai-gagne/>>.

Faïza Guène, raconter pour s'affirmer. 2020. In: *Vous m'en direz des nouvelles* [rozhlasový pořad]. Moderuje Jean-François CADET. RFI, 28. 12. 2020. Dostupné z WWW: <<https://www.rfi.fr/fr/podcasts/vous-m-en-direz-des-nouvelles/20201228-faiza-guene-raconter-pour-s-affirmer>>.

FOHR, Anne. 2004. Sagan des cités ou petite soeur du Jamel Debbouze? Le monde selon Faïza. In: *Le Nouvel Observateur* [online]. Paris: Le Nouvel Observateur du Monde SA, 19. 8. 2004 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.limag.com/Documents/NO2004FaizaGuene19aout.htm>>.

GÉRAUD, Alice. 2014. La banlieue un genre de fiction. In: *Libération* [online]. Paris: SARL Libération, 10. 6. 2014 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <https://www.liberation.fr/livres/2014/06/10/la-banlieue-un-genre-de-fiction_1037687/>.

GLISSANT, Édouard. 1997. cit. podle MURDOCH, Adlai. Glissant's Opacité and the De-Nationalization of IdentityAuthor(s). *The CLR James Journal* [online]. 2012, roč. 18 (1), 14-33 [cit. 2022-03-22]. ISSN 2325-856X. Dostupné z WWW: <<https://www.jstor.org/stable/10.2307/26752010>>.

Grande rencontre avec Leïla Slimani. 2020 [záznam rozhovoru]. Moderuje Marie-Madeleine RIGOPOULOS. 19. 9. 2020. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=wms-JSdaPnw>>.

HAMON, Clotilde. 2006. Rentrée littéraire – Romans de banlieue. In: *Famille chrétienne* [online]. Paris: Edifa, 9. 9. 2006 [cit. 22-03-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.famillechretienne.fr/culture-loisirs/litterature/rentree-litteraire-romans-de-banlieue-40534>>.

HANUŠ, Karel. 2015. Pierre Bourdieu. In: *Wikisofia* [online]. Last modif. on 27. 2. 2015 [cit. 2022-03-27]. Dostupné z WWW: <https://wikisofia.cz/w/index.php?title=Pierre_Bourdieu&oldid=18004>.

HOBALLAH, RANIA. 2016. Le prix Goncourt a été décerné à „Chanson douce“ de Leïla Slimani. In: *TF1 Info* [online]. Paris: Groupe TF1, 3. 11. 2016 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: <<https://www.tf1info.fr/culture/le-prix-goncourt-2016-a-ete-decerne-a-chanson-douce-de-leila-slimani-2010795.html>>.

HOUOT, Laurence. 2020a. „Le pays des autres“, nouveau roman de Leïla Slimani: l'histoire de l'indépendance du Maroc dans une fresque très inspirée. In: *France Info* [online]. Paris: Radio France, 3. 3. 2020, 5. 3. 2020 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.francetvinfo.fr/culture/livres/roman/le-pays-des-autres-nouveau-roman-de-leila-slimani-l-histoire-de-l-independance-du-maroc-dans-une-fresque-tres-inspiree_3850443.html>.

HOUOT, Laurence. 2020b. „La Discretion“: le nouveau roman de Faïza Guène mérite tous les prix. In: *France Info* [online]. Paris: Radio France, 27. 8. 2020, 19. 9. 2020 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: < https://www.francetvinfo.fr/culture/livres/roman/la-discretion-le-nouveau-roman-de-faiza-guene-merite-tous-les-prix_4054963.html>.

CHEVRIER, Jacques et al. 1999. *Poétiques d'Edouard Glissant* [online]. Paris: PU Paris-Sorbonne, 1999 [cit. 2022-03-22]. ISBN 2-84050-132-5. Dostupné z WWW: <<http://www.edouardglissant.fr/sorbonne1998.html>>.

CHRISAFIS, Angélique. 2008. High riser. In: *The Guardian* [online]. London: Guardian Media Group, 5. 6. 2008 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: < <https://www.theguardian.com/books/2008/jun/05/culture.news>>.

JEANTICOU, Romain. 2016. Goncourt 2016: Leïla Slimani primée pour „Chanson douce“. In: *Télérama* [online]. Paris: Télérama SA, 3. 11. 2016, 8. 12. 2020 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.telerama.fr/livre/goncourt-2016-leila-slimani-primee-pour-chanson-douce,149612.php>>.

La Grande Librairie. 2014. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 20. 2. 2014. Dostupné z WWW: < <https://www.facebook.com/watch/?v=849671955060133> >.

La Grande Librairie. 2016a. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 8. 9. 2016. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=4ftDYhYIqpM> >.

La Grande Librairie. 2016b. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 3. 11. 2016. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=AJPROydA15s> >.

La Grande Librairie. 2017. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 7. 9. 2017. Dostupné z WWW: < https://www.youtube.com/watch?v=fNHUWj_Wf6Y >.

La Grande Librairie. 2018. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 1. 2. 2018. Dostupné z WWW: < https://www.youtube.com/watch?v=agi_hvlyBds&t=2s >.

La Grande Librairie. 2020a. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 4. 3. 2020. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=WXkILfHlr-s> >.

La Grande Librairie. 2020b. In: *La Grande Librairie* [televizní pořad]. Moderuje François BUSNEL. France 5, 23. 9. 2020. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=B7quEO5YZSg&t=3s> >.

Leïla Slimani, l'altérité pour la patrie. 2020. In: *La Grande Table* [rozhlasový pořad]. Moderuje Olivia GESBERT. France Culture, 3. 3. 2020. Dostupné z WWW: < <https://www.franceculture.fr/emissions/la-grande-table-culture/leila-slimani-lalterite-pour-patrie> >.

Leïla Slimani, prix Goncourt 2016, publie „Sexe et mensonges: La vie sexuelle au Maroc“. In: *France Info* [online]. Paris: Radio France, 4. 9. 2017, 5. 9. 2017 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z WWW: < https://www.francetvinfo.fr/culture/livres/leila-slimani-prix-goncourt-2016-publie-quot-sexe-et-mensonges-la-vie-sexuelle-au-marocquot_3346059.html >.

LEMÉNAGER, Grégoire. 2014. Leïla Slimani: la vie sexuelle d'Adèle R. In: *BibliObs* [online]. Paris: Le Nouvel Observateur du Monde SA, 30. 9. 2014, 1. 10. 2014 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://bibliobs.nouvelobs.com/rentree-litteraire-2014/20140930.OBS0689/leila-slimani-la-vie-sexuelle-d-adele-r.html> >.

LEMÉNAGER, Grégoire. 2016. Leïla Slimani, prix Goncourt 2016: la nounou infanticide était presque parfaite. In: *BibliObs* [online]. Paris: Le Nouvel Observateur du Monde SA, 27. 9. 2016, 3. 11. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://bibliobs.nouvelobs.com/romans/20160927.OBS8872/leila-slimani-prix-goncourt-2016-la-nounou-infanticide-etait-presque-parfaite.html> >.

LENARTOWICZ, Estelle. 2016. Chanson douce pour un thriller psychologique glaçant. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 27. 9. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lexpress.fr/culture/livre/chanson-douce-pour-un-thriller-psychologique-glacant_1834575.html >.

Les filles des cités doivent-elles se rebeller?. 2004. In: *Ça se discute* [televizní pořad]. Moderuje Jean-Luc DELARUE. France 2, 24. 11. 2004. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=RFUUJE6GdjY> >.

LIGER, Baptiste. 2014. Dans le jardin de l'ogre. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 9. 10. 2014 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lexpress.fr/culture/livre/dans-le-jardin-de-l-ogre_1575872.html>.

LORET, Eric. 2016. Le prix Goncourt est décerné à Leïla Slimani. In: *Le Monde* [online]. Paris: Société éditrice du Monde, 3. 11. 2016, 4. 11. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lemonde.fr/livres/article/2016/11/03/le-prix-goncourt-est-decerne-a-leila-slimani-pour-chanson-douce-le-renaudot-a-yasmina-reza-pour-babylone_5024851_3260.html>.

MÉDIONI, Gilles. 2004. Faïza, on la kiffe. In: *L'Express* [online]. Paris: Groupe L'Express SA, 15. 11. 2004 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lexpress.fr/culture/livre/faiza-on-la-kiffe_820082.html>.

MONGAILLARD, Vincent. 2006. Faïza Guène, plume du bitume. In: *Le Parisien* [online]. Paris: Le Parisien Libéré SAS, 23. 8. 2006 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.leparisien.fr/societe/faiza-guene-plume-du-bitume-23-08-2006-2007265907.php>>.

MURDOCH, Adlai. Glissant's Opacité and the De-Nationalization of Identity. Author(s). *The CLR James Journal* [online]. 2012, roč. 18 (1), 14-33 [cit. 2022-03-22]. ISSN 2325-856X. Dostupné z WWW: < <https://www.jstor.org/stable/10.2307/26752010>>.

On a tout essayé. 2004 [televizní pořad]. France 2, 11. 10. 2004. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=fQdQeTzFLZE> >.

Parlez-vous le Faïza Guène. In: *Le Parisien* [online]. Paris: Le Parisien Libéré SAS, 20. 8. 2008 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z WWW: < <https://www.leparisien.fr/societe/parlez-vous-le-faiza-guene-20-08-2008-157313.php>>.

Prix Goncourt: Leïla Slimani, une chanson douce-amère. 2016. In: *À l'Affiche* [televizní pořad]. Moderuje Axelle SIMON. France 24, 28. 10. 2016. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=eIqzLL3vB7c> >.

PUJAS, Sophie. 2016a. Leïla Slimani: „Le Maghreb vit dans la culture de l'hypocrisie et du mensonge“. In: *Le Point* [online]. Paris: Le Point, 15. 9. 2016 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lepoint.fr/culture/leila-slimani-le-maghreb-vit-dans-la-culture-de-l-hypocrisie-et-du-mensonge-15-09-2016-2068548_3.php>.

PUJAS, Sophie. 2016b. Leïla Slimani remporte le prix Goncourt pour „Chanson douce“. In: *Le Point* [online]. Paris: Le Point, 11. 10. 2016, 3. 11. 2016 [cit. 2022-

03-22]. Dostupné z WWW: < https://www.lepoint.fr/livres/litterature-attention-a-la-nounou-11-10-2016-2075174_37.php>.

Quel prix donner à la littérature?. 2016. In: *L'Invité des Matins* [rozhlasový pořad]. Moderuje Guillaume ERNER. France Culture, 4. 11. 2016. Dostupné z WWW: < <https://www.franceculture.fr/emissions/linvite-des-matins-2eme-partie/quel-prix-donner-la-litterature> >.

Rencontre avec Leïla Slimani. 2020 [záznam rozhovoru]. Moderuje Véronique MARCHAND. Červenec 2020. Dostupné z WWW: < <https://www.youtube.com/watch?v=CEWUtEszbgo> >.

RŮŽIČKA, Michal a Petr VAŠÁT. Základní koncepty Pierra Bourdieu: pole – kapitál – habitus. *AntropoWebzin* [online]. 2011 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <<http://www.antropoweb.cz/cs/zakladni-koncepty-pierra-bourdieu-pole-kapital-habitus>>.

SCAPPATICCI, Elena. 2017. Sexe et mensonges: Leila Slimani s'attaque aux démons intimes du Maroc. In: *Le Figaro* [online]. Paris: Robert Mergui, 29. 8. 2017 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.lefigaro.fr/international/2017/08/29/01003-20170829ARTFIG00130-sexe-et-mensonges-leila-slimani-s-attaque-aux-demons-intimes-du-maroc.php>>.

SCIOLINO, Elaine. 2004. From Paris Suburbs, a Different Voice. In: *The New York Times* [online]. New York City: The New York Times Company, 26. 10. 2004 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.nytimes.com/2004/10/26/books/from-paris-suburbs-a-different-voice.html>>.

SEPAUSY, Victor de. 2016. Leïla Slimani, Prix Goncourt 2016, félicitée par le Roi Mohammed VI. In: *ActuaLitté* [online]. Paris: Actualitté, 10. 11. 2016 [cit. 2022-03-23]. Dostupné z WWW: < <https://actualitte.com/article/30593/prix-litteraires/leila-slimani-prix-goncourt-2016-felicitee-par-le-roi-mohammed-vi>>.

SCHNEIDER, Oriane. 2020. Le Pays des autres – Leïla Slimani – Critique du livre. In: *Avoir à lire* [online]. Avoir à lire, 6. 8. 2020 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: < <https://www.avoir-alire.com/le-pays-des-autres-leila-slimani-critique-du-livre>>.

SIPOS, Aurélie. 2018. Pantin: „J'ai toujours aimé les histoires“. In: *Le Parisien* [online]. Paris: Le Parisien Libéré SAS, 12. 1. 2018 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z WWW: <<https://www.leparisien.fr/seine-saint-denis-93/pantin-j-ai-toujours-aime-les-histoires-12-01-2018-7497648.php>>.

SLIMANI, Leïla. 2017. In: *Le Journal Inattendu* [rozhlasový pořad]. Moderuje Vincent PARIZOT. RTL, 18. 9. 2016. Dostupné z WWW: <<https://www.youtube.com/watch?v=9xauxQPcHRw>>.

Leïla Slimani sur les César: "Une société est malade quand la justice n'est pas rendue". 2020. In: *Le Grand Entretien* [rozhlasový pořad]. Moderuje Léa SALAMÉ a Nicolas DEMORAND. France Inter, 2. 3. 2020. Dostupné z WWW: <<https://www.franceinter.fr/emissions/l-invite-de-8h20-le-grand-entretien/l-invite-de-8h20-le-grand-entretien-02-mars-2020>>.

TRYUK, Małgorzata. 2013. L'interprète en Afrique coloniale: Intermédiaire culturel et linguistique ou traître?. *Synergies Pologne* [online]. 2013, roč. 10, 215-224 [cit. 2022-03-22]. ISSN 2261-3455. Dostupné z WWW: <<https://gerflint.fr/Base/Pologne10/pologne10.html>>.

Un homme ça ne pleure pas: le retour drôle et tendre de Faïza Guène. In: *RTL* [online]. Paris: RTL Group, 27. 1. 2014 [cit. 2022-03-25]. Dostupné z WWW: <<https://www.rtl.fr/culture/arts-spectacles/laissez-vous-tenter-un-homme-ca-ne-pleure-pas-le-retour-drole-et-tendre-de-faiza-guene-7771223499>>.